İSRAİL’DE NUH TUFANINI BETİMLEYEN MOZAİKLER BULUNDU

Yazar: Orberk Özdemir on 1 Ağustos 2016

İsrail’de Geç Roma dönemine tarihlenen bir sinagogda Nuh Tufanı ve Kızıl Deniz’in ikiye bölünmesini betimleyen mozaikler bulundu.

F: Baylor Üniversitesi

İncil’deki en ünlü sahnelerden birini tasvir eden mozaikler İsrail, Aşağı Celile’deki antik bir sinagogda yapılan kazılar sırasında ortaya çıkarıldı.

Haziran ayında gerçekleşen kazılar sırasında antik bir Yahudi köyü olan Huqoq’taki geç roma dönemine ait bir sinagogda iki adet mozaik bulundu. Panellerden biri Nuh’un Gemisi’nde birer çift olarak yer alan aslan, leopar ve ayı gibi hayvanları betimlerken bir diğeri Kızıl Deniz’in ikiye bölünmesi sırasında büyük bir balık tarafından yutulan askerleri ve devrilmiş at arabalarını tasvir ediyor.

Antik Sinagoglarda Kızıl Deniz’in ikiye bölünmesini betimleyen yalnızca iki mozaiğin daha olduğunu söyleyen Kuzey Karolina Üniversitesi’nden kazı başkanı Jodi Magness’ e göre mozaikler, kendi zamanı için oldukça nadir görüntüler barındırıyor.

Huqoq’taki sinagogda bulunan mozaiğin dışında, Kızıl Deniz’in ayrılışını betimleyen mozaiklerden birinin Suriye’deki Dura – Europos kilisesinde olduğunu ancak balık tarafından yutulan Mısır askerlerini tasvir etmemesi sebebiyle kendi buldukları mozaikten farklı olduğunu söyleyen Magness, aynı anlatıyı temsil eden bir diğer sahnenin ise İsrail’deki Wadi Hamam bölgesinde bulunduğunu ancak günümüze kısmi olarak kalmış ve oldukça kötü korunmuş olduğunu sözlerine ekledi.

Magness ayrıca tıpkı Kızıl Deniz’in ikiye ayrılışını betimleyen mozaikte olduğu gibi Nuh’un gemisini tasvir eden mozaiklerin de oldukça nadir olduğunu ve Huqoq’ta bulunan mozaiğe benzer yalnızca iki mozaik daha olduğunu belirtti.

F: Baylor Üniversitesi

İsrail Eski Eserler İdaresi tarafından destek gören Akademisyenlerden ve öğrencilerden oluşan bir kadro ile birlikte 2012’den beri Huqoq’taki kazılarına devam eden ekibin daha önce ortaya çıkardıkları mozaik yine İncil’den bir anlatı olan Samson ve Tilkiler hikâyesi ile ilgiliydi. Mozaikte Samson Gazze’nin kapısını omuzlarında taşırken tasvir ediliyordu.

Huqoq’taki Antik Sinagogda gerçekleşen kazılar sırasında ilk kez, İncil’den bir sahneye ait olmayan bir mozaik de ortaya çıktı. İki erkek figür arasında önemli bir buluşmayı gösteren üç

katmanlı mozaiğin Büyük İskender ile Yahudi bir başrahip arasında gerçekleşen bir toplantıyı tasvir ettiği düşünülüyor.

Sinagogda yapılan kazılar esnasında gerçekleşen keşifler Sinagogun doğu koridorunda bulundu ve araştırmacılar mozaiklerin sinagogun nef kısmına doğru devam edip etmediği konusunda şüpheliler.

Nuh Tufanı ile ilgili olan mozaiğin olması gerektiği gibi konumlandırılmış olduğunu söyleyen Magness, Güneydeki ana kapıdan giren insanların sinagogun kuzeyindeki mozaikleri kolaylıkla görebildiğini söylüyor.

Kazı alanında ayrıca 2.300 yıllık sikkeler de bulundu. Baylor Üniversitesi'nden sanat tarihi profesörü Nathan Elkins, antik sikkelerin anıtsal sinagog ve içerisinde bulunduğu köye dair bilgi edinmek adına oldukça kritik olduğunu belirtiyor.

Her kazı sezonunda olduğu gibi araştırmacılar ortaya çıkarılan mozaikleri konservasyon için kaldırıp kazılan bölgeleri dolgu toprakla dolduracaklar. Huqoq'ta gerçekleşen kazılar 2017 yazında devam edecek.

Live Science, 8 Temmuz 2016

NUH'UN GEMİSİ NEDEN ASLA BULUNAMAYACAK?

Yazar: Erman Ertuğrul on 23 Kasım 2022

Uzun bir süredir insanlar, kutsal kitaplarda tufandan sağ kurtulduğu yazan gemiyi arıyor. Arkeologlar bunun sonucu olmayan bir iş olduğunu söylüyor.

Nuh'un Gemisi'nin bir resmi. Eski Ahit hikayesi, yalnızca sayısız nesil sanatçıya ilham vermekle kalmadı, aynı zamanda efsanevi geminin kalıntılarını bulmak için bir yüzyıldan fazla süren "bilimsel" girişimlere de ilham verdi.

Nuh'un Gemisi, tüm Eski Ahit hikayeleri arasında en iyi bilinen ve en etkileyici olanlardan biri: Tanrı, insanları yarattıktan sonra onlardan o kadar memnun olmadı ki, onları yok etmek için Dünya'ya her şeyi kapsayan bir sel gönderdi – dikkate değer bir istisna dışında: bir kişi ve ailesi, gezegenin hayvanlarının her birinden çiftler eşliğinde, muazzam bir ahşap gemi ile tufandan kurtuldular.

Dini metni gerçek olayların tarihsel olarak doğru bir anlatımı olarak kabul eden insanlar için, geminin arkeolojik kanıtlarını aramak aynı derecede büyüleyici ve bazı gözüpek inançlıları Ağrı Dağı'nın yamaçlarında ve ötesinde ahşap geminin izlerini aramaya teşvik ediyor.

(İlgili: 3.000 Yıllık Yalan, İnsanlara Nuh'un Gemisini İnşa Ettirdi)

Örneğin, 1876'da İngiliz avukat ve politikacı James Bryce, İncil kayıtlarının geminin durduğunu söylediği Ağrı Dağı'na tırmandı ve "vakanın tüm gereksinimlerine uyan" bir tahta parçasının aslında geminin bir parçası olduğunu iddia etti.

Başka birinin onu 1940'larda dağın yukarısındaki bir kaya oluşumunda gördüğü raporundan, 2000'lerin başlarında Evanjelik papazların zirvede taşlaşmış ağaç buldukları iddiasına kadar, daha modern gemi "keşifleri" düzenli olarak gerçekleşiyor.

Ancak bu gemi için yapılan aramalar, akademik arkeologlardan ve kutsal kitap bilginlerinden, öfke ve küçümsemeye kadar her türlü duyguyu çekiyor.

Kuzey Karolina Üniversitesi'nde arkeolog olan Jodi Magness, Nuh'un Gemisi'nin kanıtı için yapılan modern araştırmalar hakkında "Hiçbir yasal arkeolog bunu yapmaz." diyor.

"Arkeoloji hazine avcılığı değildir. Belirli bir nesneyi bulmakla ilgili değildir. Arkeoloji, kazı yaparak yanıtlamayı umduğumuz araştırma sorularıyla hareket ettiğimiz bir bilim dalıdır."

Türkiye'nin doğusundaki Ağrı Dağı. Pek çok insan, dağın yamaçlarında geminin kanıtlarını aradı.

Sel mi yoksa kurgu mu?

Yıkıcı sellerin ve hayatta kalanların hikayeleri, en eski bölümlerinin MÖ 8. yüzyılda yazıldığı düşünülen İbranice İncil'den önceye dayanıyor.

Doğaüstü bir tanrının emriyle medeniyeti yok eden bir tufana ilişkin efsaneler, MÖ 2. binyılın başlarında yazılan Gılgamış Destanı'ndan yakın zamanda deşifre edilmiş MÖ 1750'ye ait geminin nasıl inşa edildiğine dair bir Babil çivi yazısı tabletine kadar çok sayıda Mezopotamya metninde bulunabilir.

Bu sel mitleri gerçeğe dayanıyor olabilir mi? George Washington Üniversitesi'nden bir arkeolog olan Eric Cline, "Yaklaşık 7.500 yıl önce Karadeniz bölgesinde büyük bir sel olduğuna dair jeolojik kanıtlar var gibi görünüyor." diyor.

Ancak bilim insanları, tıpkı dönemin tarihçilerinin bir tufanla ilgili yazıların gerçek hayattan ilham alıp almadığı konusunda farklı görüşlere sahip olmaları gibi, bu olayın boyutu konusunda da aynı fikirde değiller. Taşkınların farklı yerlerde ve farklı zamanlarda yaşanmış olması ve bu olayların doğal olarak dünyanın sözlü ve yazılı irfanına girmesi daha olası görünüyor.

Konuyu daha da karmaşık hale getiren akademisyenler, İbranice İncil'e göre Nuh'un Gemisi'nin kesin konumu konusunda farklı görüşlere sahipler. Yaratılış Kitabı'nda gemi, şu anda Ermenistan'ı ve Türkiye'nin doğusu ile İran'ın bazı kısımlarını kapsayan bir bölge olan eski Urartu krallığında yer alan Ararat dağlarının üzerine oturmuştu.

Magness, "Eski Yakın Doğu'da bunun tam olarak nerede meydana geldiğini belirlememizin hiçbir yolu yok." diyor.

Hem Cline hem de Magness, Nuh'un Gemisi'nden eserler bulunsa veya bulunacak olsa bile, bunların asla kesin olarak tarihsel olaylarla ilişkilendirilemeyeceğini söylüyor.

Magness, “Eğer gerçekten yaşadıysa Nuh’u ve gerçekten varsa tufanı zaman ve mekana yerleştirmemizin hiçbir yolu yok. Bunu belirleyebilmenizin tek yolu, otantik bir eski yazıtınız olup olmadığı. Ve o zaman bile, böyle bir yazıt başka bir Nuh’a veya başka bir tufana atıfta bulunuyor olabilir.” diyor.

Bu durum, kutsal kitapları bir gerçek olarak kabul eden sahte-arkeolojinin çoğalmasını durdurmadı. Sonuçsuz arayışlar genellikle, aksi yöndeki kanıtlara rağmen Dünya’nın yalnızca binlerce yaşında olduğu inancı olan “genç dünya yaratılışçılığının” taraftarlarıyla aynı çizgide.

Geçtiğimiz günlerde Türkiye’den bir grup akademisyen, Ağrı’da Nuh’un Gemisi’ne ait kalıntıların olduğuna inanılan alanda bilimsel çalışma başlattı.

Aynı kanıtlar, çok farklı sonuçlar

Bu tür gruplar, kutsal yazıları birebir yorumlamalarını desteklemek için maddi arkeolojik kanıtları kullanırlar ve aksi yöndeki kanıtları basitçe göz ardı eder veya çürütmeye çalışırlar. Ancak hepsi aynı taktikleri paylaşmıyor.

Bilimsel konulara odaklanan ve hatta Kentucky’de Nuh’un Gemisi temalı bir eğlence parkı işleten “Answers In Genesis” adlı bir hizmet, Nuh’un Eski Ahit öyküsünün ötesinde tufanla ilgili mitlerin her yerde bulunduğunu kabul ediyor ve hatta geminin asla bulunamayacağını kabulleniyor.

Onlarca yılını Dünya’nın gençliğini kanıtlamak için harcayan ve “Answers in Genesis” Araştırma Direktörü ve jeolog Andrew A. Snelling, “Geminin 4.350 yıl sonra hayatta kalmasını ve bulunmaya hazır olmasını beklemiyoruz.” diyor.

Snelling, geminin kalıntılarının neden hiçbir zaman bulunamayacağı konusunda arkeologlardan ayrışıyor. “Nuh ve ailesinin gemiden indikten sonra barınak inşa edecekleri olgun ağaçlar olmadığından, gemiden kereste kurtarmak için (artık ihtiyaç duymadıklarından) gemiyi sökmelerini beklemek için her türlü sebep var.”

Şu anda Celile’deki geç Roma dönemine ait bir sinagogda kazılara liderlik eden arkeolog Magness’e göre, Nuh’un Gemisi’ni aramak yalnızca halkın kafasını karıştırmakla kalmıyor, aynı zamanda gerçek arkeolojik buluntular, hatta Davut Evi’nin varlığı gibi İncil’in bazı kısımlarını destekleyen bulgular hakkında bile heyecanı azaltıyor.

Sel ve gemi kayıtları, MÖ 2. binyılın başlarından biri de dahil olmak üzere, Eski Ahit’inkine çok benzer. Bu Asur tasvirinde gösterilen Gılgamış Destanı, İncil’deki anlatımlardan 1000 yıldan daha öncesine dayanıyor.

“Indiana Jones gibi değiliz, bu bilimsel bir prosedür”

Cline, sorunun bir kısmının, toplumun arkeoloji disiplininden gerçekçi olmayan beklentileri olması ve popüler medyanın arkeolojik bilginin yavaş yavaş büyümesi yerine, kovalamacanın heyecanını vurgulaması olduğunu söylüyor.

“Indiana Jones gibi değiliz. Bu bilimsel bir prosedür. Zaman alıyor. Ancak bizi heyecanlandıran şey, diğer insanları da heyecanlandırmak zorunda değil.”

Cline, genç yaşlarında halkı her yıl büyüleyen sözde İncil kanıtlarını çürütmek için önemli ölçüde zaman ve enerji harcadığını söylüyor. Yine de sonunda bunu bıraktı ve şimdi zamanını hem keşif gezilerine hem de bilimsel sürecin sonuçlarını kabul etmeye istekli olanlar için araştırmasını tercüme etmeye odaklıyor. “İnsanlar inanmak istediklerine inanacaklar.” diye içini çekiyor.

Bu yakın zamanda değişmeyecek, bu yüzden Cline şu anda İsrail’in kuzeyindeki Tel Kabri’de MÖ 18. yüzyıldan kalma bir Kenan sarayını gün yüzüne çıkarmaya odaklanmış durumda. Saha çalışmasında salgınla ilgili bir duraklamanın ardından, önümüzdeki yaz Eski Ahit döneminden kalma bir alanda boyalı bir alçı tabanı kazmaya devam etmek için geri dönmeyi planlıyor.“Bizim için bu taban inanılmaz derecede önemli çünkü neredeyse 4.000 yıl öncesinden uluslararası ilişkileri ve temasları gösteriyor.”

“Nuh’un Gemisi değil, ama boyalı bir taban. Ve bu benim için yeterince iyi.”

National Geographic. 22 Kasım 2022.

BRİTİSH MUSEUM’DA GÖRÜLMESİ GEREKEN 25 ESER

Yazar: Begüm Bozoğlu on 7 Ocak 2021

İngiltere’nin başkenti Londra’da yer alan ve devasa büyüklüğünün yanısıra, dünyanın her tarafından getirilmiş eşsiz eserlerin yer aldığı İngiliz Müzesi, ya da daha bilinen adıyla British Museum’da görmeden geçmemeniz gereken eserleri listeledik.

(Louvre Müzesi’nde Görülmesi Gereken 25 Eser)

25- Nereidler Anıtı, Xanthos Antik Kenti. Günümüzde Kaş, Antalya. (Room 17)

C: British Museum

Antik dönemde Likya’nın başkentliğini yapan Xanthos’ta bulunan en büyük ve türünün Anadolu’daki ilk örneği olan tapınak planlı anıt mezar.

MÖ 390 civarında, Akhamenid İmparatorluğu altında batı Likya’yı yöneten Xanthos kralı Arbinas adına yapıldığı düşünülüyor.

Adını, sütunları arasına yerleştirilmiş Nereid (su perileri) heykellerinden alan anıt, hem Pers hem Grek kültürlerinin Likya medeniyetine etkisini açıkça ortaya seriyor.

1840 yılında Charles Fellows tarafından keşfedildikten sonra neredeyse tamamı gemiyle Londra'ya taşındı. Bugün ise rekonstrüksiyonu, British Müzesi'nin en önemli eserleri arasında.

24- Knidos Aslanı, Knidos Antik Kenti. Günümüzde Datça, Muğla. (Great Court)

C: British Museum

Bu devasa mermer aslan, Türkiye'nin güneybatı kıyısındaki antik şehir Knidos'taki bir mezarlık alanında bulundu. Aslanın alt çenesi ve ön pençeleri eksik. Gözleri bir zamanlar muhtemelen metal ya da camla doldurulmuştu. Hangi döneme dayandığı kesin olarak bilinmemekle birlikte, MÖ 2. yüzyılda yapıldığı düşünülüyor.

1858 yılında Knidos Antik Kenti'ni kazan Charles Thomas Newton'a yardım eden İngiliz arkeolog Richard Popplewell Pullan tarafından keşfedildi. Knidos Aslanı'nın yanı sıra, bu kazılar sırasında bulunan değerli eserlerin çoğu Londra'daki British Museum'a götürüldü.

23- Parthenon Frizleri ve Heykelleri, Atina, Yunanistan. (Room 18)

C: British Museum

Tanrıça Athena'ya adanan Parthenon, Atina Akropolü'ndeki iddialı bir inşaat programının merkeziydi. Yaklaşık olarak MÖ 447-438 yılları arasında inşa edilen tapınağın büyük boyutu ve bol miktarda beyaz mermer kullanımı, şehrin gücünü ve zenginliğini göstermeyi amaçlıyordu. Bir zamanlar bu muazzam tapınağın dışını süsleyen heykeltıraşlık eserleri, günümüzde British Museum koleksiyonunun önemli bir parçasını oluşturuyor.

Tapınağın iç odasının dış duvarı etrafında, kesintisiz bir çizgi üzerinde uzanan Parthenon frizi, 1 metre yükseklikte ve 160 metre uzunluğundaydı. Tapınağın dört tarafında, en dış sütunlarını süsleyen bir dizi rölyef (metop) vardı. Binayı süsleyen tüm heykeller gibi, metoplar da parlak renklerle boyanmıştı.

Alınlıklar ve metoplar Yunan mitinden sahneler gösterirken, friz Panathenaia Şenlikleri ve Atina halkını temsil ediyordu. Bugün frizin günümüze ulaşmış 80 metresi British Museum koleksiyonundayken, 50 metresi Atina'daki Akropolis Müzesi'nde, bir blok Louvre'da ve diğer parçalar da çeşitli müzelere dağılmış durumda.

22- Rosetta Taşı, Mısır. (Room 4)

C: British Museum

1799 yılında, bir grup Fransız askeri, Mısır'ın liman kenti Reşid'te (Rosetta) askeri bir kaleyi yeniden inşa ederken, tesadüfen, sonrasında dünyanın en ünlü eserlerinden biri haline gelen Rosetta Taşı'nı ortaya çıkardı.

MÖ 196 yılına tarihlendirilen levha, Mısır Ptolemaik Hanedanı'nın 5. hükümdarı olan Ptolemy V. Epiphanes adına rahiplerin çıkardığı bir kraliyet kararnamesini içeriyor.

Taşı ünlü yapan şey ise içerdiği mesaj değil, mesajın yazılma biçimiydi. Rosetta Taşı'nda yer alan kararname üç farklı yazı ile yazılmıştı : antik Mısır hiyeroglifleri, Mısır demotik yazısı ve antik Yunan dili.

1802'den beri, Rosetta Stone Londra'daki British Museum'da bulunuyor.

21- Lewis Satranç Figürleri, İskoçya. (Room 40)

C: British Museum

Mors dişi ve İspermeçet balinası dişinden yapılan figürler, yaklaşık MS 1150-1175 yıllarına tarihlendiriliyor. Norveç'te Viking Krallığının Şehri olarak anılan bir liman şehri olan Trondheim'da yapıldığı düşünülen satranç figürleri, 1831'de İskoçya'nın Lewis adasında bulundu.

Günümüzde, British Müzesi Koleksiyonu'ndaki en ünlü ortaçağ eserlerinden biri olarak anılıyor.

20- Hoa Hakananai'a Heykeli (Moai), Paskalya Adası, Şili. (Room 24)

C: Dan Kitwood/Getty

Sakinleri tarafından Rapa Nui olarak da bilinen Paskalya Adası, Moai denilen insan figürlü taş heykelleriyle ünlü. MS 1000'lerden 17. yüzyılın ikinci yarısına kadar yapılmış yaklaşık

1000 tane Moai bulunuyor. Adı kabaca "saklı arkadaş" anlamına gelen Hoa Hakananai'a heykeli de dünyaca bilinen Moai'lerden yalnızca biri. Yaklaşık 2.5 metre yüksekliğinde ve yaklaşık 4.2 ton ağırlığında olduğu tahmin edilen bir oyuk bazalt heykeli. 1869 yılında Londra'ya getirildi ve o zamandan beri British Müzesi'nde sergileniyor.

19- Kırmızı Granitten Devasa III. Amenhotep Başı, Mısır. (Room 4)

C: British Museum

Karnak Tapınağı'nın hemen güney doğusundaki Mut Tapınağı'nda ortaya çıkarılan devasa bir heykele ait bu baş, yaklaşık MÖ 1370'lere tarihlendiriliyor. Yüksekliği yaklaşık 3 metre, ağırlığı ise 3.6 ton.

Yüzün çeşitli detayları, III. Amenhotep saltanatının tarzına işaret ediyor, ancak modifiye edildiği de açık. Mısır'daki kraliyet heykelleri bazen daha sonraki yöneticiler tarafından da kullanıldı. Normal prosedür, isimlerini eskisinin üzerine yeniden yazdırmaktı, ancak bazı durumlarda fiziksel özellikler de değiştirildi. Bu heykelde, eski heykelin karakteristik kalın dudakları daha ince bir formla değiştirilmeye odaklanılmış gibi görünüyor.

Ortaya çıkan özelliklerin, kendi ismini yazdırmanın yanı sıra, daha önceki heykellerin kendisini temsil edecek şekilde değiştirilmesini emrettiği bilinen II. Ramses'e (MÖ 1279-1213) ait olduğu düşünülüyor.

18- Ur Standardı, Irak. (Room 56)

C: British Museum

1928 yılında Leonard Wooley tarafından, Mezopotamya şehirlerinin en ünlülerinden biri olan Sümer şehri Ur'da bulundu. Ur Kraliyet Mezarları'ndaki kazı çalışmaları sırasında, mezarda bir direğe asılı olarak bulunan kutu, bu yüzden en başta plaket, ardından sancak olarak tanımlandı, ancak işlevi kesin olarak bilinmiyor. Kutunun dört tarafı da, deniz kabukları, kırmızı kireçtaşı ve lapis lazuliden yapılmış mozaikle işlenmiş sahnelerle kaplı. Sahneler, üst üste dizilmiş üç çizgi roman şeridi gibi düzenlenmiş.

Kutunun bir yüzünde, hükümdar büyüyen bir ekonomiyi yönetirken, barış içinde tasvir edilirken, diğer yüzünde ise orduyla birlikte başkumandan olarak gösteriliyor ve bir savaş sahnesi betimleniyor.

17- Portland Vazosu, Roma. (Room 70)

C: British Museum

Yaklaşık MS 1-25 aralığına tarihlendirilen, yarı saydam koyu kobalt mavisi ve opak beyaz cameo camdan amfora. 16. yüzyılın sonlarında Roma yakınlarındaki İmparator Alexander Severus'un mezarında keşfedildiği ve kül içerdiği söylense de bu bilgi tartışmalı.

Gövdesi mitolojik figürler ve beyaz cam kabartmalı sahnelerle süslenmiş. Orijinal şeklinin bir amfora olması muhtemel ancak ayağı belirsiz bir tarihte kırılmış.

1810'da 4. Portland Dükü, vazonun güvenliğini sağlamak için British Müzesi'ne bıraktı. 35 yıl sonra, William Lloyd adlı, akut paranoyadan acı çeken genç bir adam hem onu hem de vitrini parçalara ayırdı. Ancak, hasara rağmen olay, daha sonra John Doubleday tarafından restore edilen vazonun ününü arttırmaya yaradı.

16- Sutton Hoo Miğferi, İngiltere. (Room 41)

C: British Museum

Miğferin ağırlığı yaklaşık 2.5 kg ve 600'lerin başlarına tarihlendiriliyor. İngiliz arkeoloji tarihinin en önemli keşiflerinden birinin parçası olan bu miğfer, 1939'da İngiltere'nin Suffolk kıyısına yakın Sutton Hoo'daki bir dizi höyükten birinde, bir gemi mezarında bulundu. 27 metre uzunluğundaki bu gemi, o günde dek bulunmuş en büyük Anglosakson gemisiydi. Mezarda hiç iskelet kalıntısı bulunamasa da silahlar, zırhlar, altın mücevherler ve gümüş kaplar gibi Avrupa'nın dört bir yanından getirilmiş birçok değerli obje bulunuyordu. Geminin kime ait olduğu hala bilinmiyor, ancak genel olarak, bu şekilde gömülen birinin büyük bir savaş lideri olduğu düşünülüyor.

15- Ayn Şakri Aşıklar Heykelciği, Filistin. (Room ?)

C: British Museum

MÖ 9.000'lere tarihlenen bu heykelcik, Beytüllahim yakınlarındaki Yahudiye Çölü'nde yer alan ve Ayn Şakri denilen bir mağarada bulundu. Bu yüzden Ayn Şakri Aşıkları olarak anılıyor.

Bu taştan obje, iki çıplak insanı birbirlerine dolanmış halde gösteriyor ve cinsel aşkın bilinen en eski betimi. Betimlenen çiftin yüzleri gözükmese ve cinsiyetleri belli olmasa da öpüştükleri belli oluyor. Kalsit çakıl taşının doğal şekli, oturur pozisyonda yüz yüze sevişen iki figürün ana hatlarını temsil etmek için kullanılmış.

14- İki Başlı Yılan Motifli Figür, Meksika. (Room 27)

C: British Museum

İki başlı yılan, Aztek sanatının önemli simgelerinden biri. Fotoğrafta görülen eser muhtemelen törenlerde göğüse takılan bir süs eşyasıydı.
40 cm genişliğinde kıvrımlı ahşap kalıbın üzerine, yaklaşık 2000 minik turkuaz parça yerleştirilerek yapılmış. Yılanın vücudu tamamen mozaikten olsa da hayvanın burun ve diş etleri için parlak kırmızı deniz kabuğu (dikenli istridye), dişleri içinse beyaz deniz kabuğu (Strombus) kullanılmış. Göz boşluklarında da muhtemelen değerli taş yada metal vardı.

Bugünkü orta Meksika bölgesinde 14. ve 16. yüzyıllar arasında yaşamış bir Orta Amerika halkı olan Aztekler için yılan, bir dirilme ve yeniden doğma sembolü olarak oldukça önemliydi.

13- At Arabası Modeli, Tacikistan. (Room 52)

C: British Museum

Ceyhun Irmağı (Amuderya) yakınlarında, Tacikistan ve Afganistan sınırında bulunan bu At Arabası Modeli, "Oxus Hazineleri" olarak da bilinen büyük bir altın ve gümüş buluntu grubunun bir parçası. Akhamenid dönemine (MÖ 550-330 civarı) tarihlenen bu buluntu grubunda 180'den fazla değerli metal eser bulunuyor ve çok büyük bir kısmı bugün British Müzesi'nin en değerli koleksiyonlarından birini oluşturuyor.

Dört atın çektiği bu zarif araba modelinde iki figür görüyoruz; dizginleri tutan arabacı ve hemen yanında oturur pozisyonda ve çok daha büyük olarak şekillendirilmiş bir yolcu. Her iki figür de Medler'e özgü kıyafetler giyiyor ve arabanın ön kısmında Mısır tanrısı Bes'in başı göze çarpıyor.

12- Ur Kraliyet Oyunu, Irak. (Room 56)

C: British Museum

Orijinal kuralları günümüze ulaşmış, bilinen en eski masa oyunu. Geçmişi MÖ 3000 yılına kadar uzanan Ur Kraliyet Oyunu, Yakın Doğu'nun neredeyse tamamında oynanıyordu.

Oyun, dört yüzlü zar atılan ve yedi parçasını çeşitli karelerden geçiren iki oyuncu arasındaki bir yarış şeklindeydi. Amaç, her bir parçayı son noktaya taşımaktı. Eğer bir oyuncunun parçası, rakibinin üzerine gelirse ikinci parça en başa geri gönderilirdi.

Binlerce yıllık kullanımdan sonra, Ur oyunu gizemli bir şekilde ortadan kayboldu. Oyun kuralları ile birlikte tarih sahnesinden silinmişti, ta ki Leonard Wooley 1922'de Ur Kraliyet Mezarları'nda kazı yapana ve bir oyun tahtası bulana kadar.

11- Samuray Zırhı, Japonya. (Room 93)

C: British Museum

Başlıktaki boynuzların arasındaki sorguça dayanılarak, bu samuray zırhının Kaga Eyaletinin hükümdarı olan Maeda ailesinin bir hizmetkârına ait olabileceği düşünülüyor. Göğüs zırhı ve kolluklar, 16. yüzyıl sonlarına (Momoyama dönemi) tarihlenirken, başlık 17. yüzyıla, diğer parçalar ise 18.-19. yüzyıllara tarihleniyor. Göğüs zırhının üzerinde Unkai Mitsunao'nın imzası bulunuyor.

Edo döneminde (1615-1868) Japonya büyük ölçüde barış içinde olduğu için, bu zırh, savaşlardan ziyade törensel olaylar için kullanılıyordu.

10- Lindow Adamı, İngiltere. (Room 37)

C: British Museum

Lindow Adamı, 1984'te Manchester yakınlarındaki bir turba bataklığı olan Lindow Moss'ta bulunan iyi korunmuş bir bataklık cesedi.

Bataklığa yerleştirilmeden önce vücudunda meydana gelmiş birçok yara bulunuyordu. Bu yaralanmalar, kafasının üstüne ve arkasına darbeler, boyun kısmına olası bir bıçak yarası ve

sonunda ölümüne sebep olan kırık bir boynu içeriyordu. Radyokarbon tarihleme, MÖ 2 – MS 119 arasında bir zamanda öldürüldüğünü gösteriyor.

Tilki kürkünden kol bandı haricinde çıplak olan adam, 1.73 m boyunda ve 64 kg ağırlığındaydı. Öldüğünde 25 yaşlarındaydı. Ölmeden hemen önce açık ateşte pişirilmiş düz, mayasız bir tava keki yemişti.

9- İfe Başı, Nijerya. (Room 25)

C: British Museum

Pirinçten yapılmış bu baş heykeli, 1938'de Nijerya İfe'deki kraliyet sarayının altında bulunan on üç baştan oluşan bir gruba ait. 15. yüzyılın ortalarına tarihleniyor. Gerçek boyutlardan biraz daha küçük, ve metal eskidikçe kararmış. Oval biçimli yüz, ustalıkla çizilmiş dikey çizgilerle bezeli.

Günümüzde güneybatı Nijerya'da Ossun Eyaletinde yer alan Ife, Yoruba halkının sözlü geleneklerine göre, yaşamın ve medeniyetin başladığı yerdi. Heykelin tarihlendiği dönemde ise halihazırda kazançlı ticaret ağlarına erişimi olan, önde gelen siyasi, ekonomik ve ruhani merkezdi. Kıdemli hükümdarları Ooni tarafından yönetiliyordu ve bir Ooni'nin siyasi görevlerinin yanı sıra, ruhani ve törensel görevleri de bulunuyordu.

Ife Başı, neredeyse kesin bir şekilde Ooni'nin portresini yansıtıyor. Törensel olarak kullanıldığı ve hatta ölmüş olan bir Ooni'yi temsilen bulundurulmuş olabileceği düşünülüyor.

8- Asur Aslan Avı Duvar Kabartmaları, Irak. (Room 10a)

C: British Museum

Asur Kralı Ashurbanipal'ın aslan avı sahnesinin betimlendiği duvar kabartması. MÖ 668 – 631 arası döneme tarihlenen eser Kuzey Irak'ta yer alan Nineveh Sarayı'nda bulundu.

Gerginlik ve gerçekçilik dolu av sahneleri, Asur sanatının en iyi başarıları arasında yer alıyor. Aslanların salıverilmesini, takip eden kovalamacayı ve daha sonra öldürüldükleri anı tasvir ediyorlar.

Eski Asur'da aslanları avlamak, iktidardaki hükümdarın halkını koruma ve savaşma görevinin sembolü olarak kralların sporu kabul ediliyordu.

7- Townley Discobolus (Disk Atan Atlet Heykeli), İtalya. (Room 1)

C: British Museum

MÖ 5. yüzyılda yaşamış Yunan heykeltıraş Myron'un yaptığı bilinen fakat kaybolmuş olan bronz bir heykelin kopyası olan Discobolus heykeli, antik Yunan dünyasının ideal güzellik kavramını yansıtır.

Antik dönemin en bilinen simgelerinden olan heykel, 1791 yılında, İmparator Hadrianus'un Tivoli'deki villasında bulunmuş ve İngiliz koleksiyoner Charles Townley tarafından satın alınmıştı. Bir süre koleksiyonerin Londradaki ev-müzesinde sergilenmiş, sonrasında ise British Müzesi koleksiyonları arasındaki yerini almıştı.

Bulunduğu zaman kafası eksik olan heykele, yine antik fakat gövdeye ait olmayan bir kafa yerleştirildi. Bu kafa, tartışmaya yol açacak şekilde, arkaya değil de öne doğru bakar. Oysaki orijinalinde heykelin geriye, diski tutan ele dönmüş bir şekilde bakıyor olması kuvvetle muhtemel.

6- Tara Heykeli, Sri Lanka. (Room 33)

C: British Museum

Tek parça bronzdan yapılıp daha sonra altınla kaplanmış olan neredeyse gerçek boyutlardaki bu heykel, MS 700-900 yıllarına tarihleniyor. İngiliz Valisi Sir Robert Brownrigg tarafından, İngilizler Kandy'yi ilhak ettiği zaman son Kandy Kralı'ndan alınmıştı. Sağ eli verme hareketinde tasvir edilirken, sol elinde şimdi kayıp olan bir lotus çiçeğinin bulunduğu düşünülüyor.

Tara başlangıçta bir Hindu tanrıçasıydı, ancak daha sonra Budistler tarafından da kabul edildi. Yüzyıllar boyunca süren Budizm ve Hinduizm arasındaki sürekli diyalog ve değişimin tipik ve güzel bir örneği.

5- Henutmehyt Tabutları, Mısır. (Room 63)

C: British Museum

MÖ 1250 civarında yaşamış bir Theban rahibesi olan Henutmehyt'in mumyası, birbirinin içine konulan, boyalı ve yaldızla kaplı bir dizi antropoid (insan formlu) tabuta yerleştirilmişti.

Dış tabutu, peruğuyla süslenmiş ölü kadının idealize edilmiş görüntüsünü verirken, iç tabutu, peruk, gözler ve kaşlar dışında tamamen altın plaka ile kaplı. Tabutların yüksek kalitesi, detayları ve altının aşırı kullanımı, zengin bir kadın olduğunu gösteriyor. Dış tabutun önünde ölenlerin koruyucuları Isis ve Nephthys'in figürleri bulunuyor.

Ölüler Kitabı'ndan bir metnin, alışılmadık biçimde kırmızı ve beyaz mürekkeple yazılmış olduğu bir mezar papirüsü, mumyanın dış sargılarına yerleştirilmiş.

4- II. Ramses Heykeli, Mısır. (Room 4)

C: British Museum

Müzedeki en büyük Mısır heykel parçalarından biri olan bu heykel, MÖ 1279'dan itibaren 67 yıl boyunca Mısır'ı yöneten II. Ramses'i gösteriyor. Tek bir granit bloktan oyulan heykelin yalnızca gövdesi 2.5 metre yükseliğinde ve 7 ton ağırlığında. Heykelin tamamı muhtemelen 20 ton civarındaydı ve Ramesseum'un ikinci avlusunun girişini süsleyen bir çift heykelden biriydi. 1816'da arkeolog Giovanni Belzoni tarafından önce İskenderiye'ye, oradan da gemi yoluyla Londra'ya taşındı. Gövdesi ve ayakları kayıp olan bu devasa heykelin diğer eşi halen Ramesseum'da bulunuyor.

3- Tufan Tableti, Irak. (Room 55)

C: British Museum

Yaklaşık 15 cm yüksekliğindeki bu tablet, Asur kralı Asurbanipal tarafından inşa ettirilen Ninova kütüphanesinden gelen bini aşkın tabletten yalnızca biri. Onu eşsiz kılan özelliği ise hem din hem de edebiyat tarihi için önemli bir belge oluşu.

Araştırmacı George Smith tarafından 1872 yılında çözümlenen bu tablette büyük bir tufandan bahsediliyor ve bahsedilenler Eski Ahit'in Yaradılış bölümünde geçen Nuh Tufanı'yla temel ölçüde örtüşüyordu. Ancak MÖ 7. yüzyılda, Tevrat'ın günümüze geldiği bilinen en eski versiyonundan çok daha önce yazılmıştı.

İlerleyen zamanlarda, Smith bulunan diğer tablet parçalarını da birleştirdikçe, bir şiir şekillenmeye başladı. Günümüzde Gılgamış Destanı olarak bilinen bu epik şiir o dönemde araştırmacılara tamamen yabancıydı. MÖ 1800 dolaylarında yazıldığı düşünülen destan, dünyanın en eski edebi yapıtlarından biri sayılıyor.

2- Taharqa Sfenksi, Sudan. (Room 65)

C: British Museum

MÖ 680 tarihli sfenks, Hartum'un kuzeyindeki Al Kawa'da bulunan ve Taharqa tarafından yenilenen bir tapınak için yapılmıştı. Yeşil kumsu granitten yapılmış ve çok iyi durumdaki sfenksin göğsündeki hiyerogliflerde "birleşik Kuş ve Mısır Krallığı'nı yöneten dördüncü firavun Taharqa'nın portresi" yazıyor. Aslanın sırtı, yelesi ve uzanan pençeleri Mısır'a özgüyken, yüzü tipik bir Mısır firavunundan farklı olarak siyahi bir Afrikalı hatlarına sahip. Kaş kısmındaki çift uraeus motifi ise Kuş kraliyet nişanının karakteristiği.

1- Halikarnas Mozolesi Kalıntıları, Halikarnassos Antik Kenti. Günümüzde Bodrum, Muğla. (Room 21)

C: British Museum

Karya Kralı Mausolos için yaptırılmış ve aynı zamanda Antik Dünyanın Yedi Harikası'ndan biri olarak kabul edilen bu anıt mezar, Yunan ve Mısır sanatının sentezlendiği farklı mimarisi ile o kadar etkileyiciydi ki, "mozole" kelimesi artık birçok anıtsal mezar için kullanılıyor.

Yüksek bir podyum üzerinde duran piramit çatılı yapı, yaklaşık 40 metre yüksekliğindeydi ve Mausolos ile karısı Artemisia'nın heykelleri de dahil olmak üzere çok miktarda heykelle abartılı biçimde süslenmişti.

15. yüzyılda depremle yıkıldığı ve ardından Saint-Jean şövalyeleri tarafından Bodrum Kalesi'nin yapımında taş ocağı olarak kullanıldığı için günümüze ulaşabilmiş az kalıntısı Bodrum'da açık hava müzesi olarak sergileniyor.

Zamanında mozoleyi süsleyen Mausolos ve Artemisia'nın heykelleri, mermer kabartma levhalar ve piramit çatıyı taçlandıran mermerden dört atlı arabanın parçaları ise 1857'de arkeolog Charles Thomas Newton tarafından İngiltere'ye götürüldü ve şimdi müzenin koleksiyonları arasında.

TEKTONİK VE İKLİMSEL HAREKETLİLİĞİN TEKRAR TEKRAR YARATTIĞI DENİZ: MARMARA

Yazar: Tolunay Bayram on 22 Ocak 2018

Marmara Denizi, gezegenimizin uzun bir dönemi boyunca iklimsel ve karasal etkilerden maksimum ölçüde etkilenmiş ve sürekli bir değişim geçirmiş, geçirmeye de devam etmektedir.

Marmara Denizi

Oligosen (34 milyon – 25 milyon yıl önce) sonunda İntra-Pontid Okyanusu'nun kapanmasıyla (Okay ve Tansel, 1994) gelişen bölgenin bu alanda olması ve Geç Miyosen (25 milyon – 12 milyon yıl önce) sonunda tektonik aktivitesine başlayan (Şengör, 1985) Kuzey Anadolu Fay hattının Pliyosen (12 milyon – 2.5 milyon yıl önce) dönemde bu zayıflık düzlemine ulaşmasıyla gelişen neo-tektonik dönem morfolojisine Marmara Denizi yerleşmiştir.

Marmara denizinin ilk deniz etkisine maruz kaldığı dönem Orta Miyosen'in sonu olarak tarihlendirilebilir. Orta Miyosende Kuzey Anadolu Fay Hattının neden olduğu dar bir açılma bölgesi sayesinde Marmara'nın ilk deniz etkisine Saros körfezi yoluyla ulaştığı anlaşılmıştır. Daha sonrasında devam eden süreçte Akdeniz sularının ancak Geç Pliyosen'de Marmara Denizi'ni işgal ettiğini ve Marmara Denizinin de Akdeniz-Paratetis arasına bir su yolu haline geldiğini belirtmişlerdir (Erturaç, 2002).

Orta Miyosen Balkanlar ve Akdeniz coğrafyasının görünümü.

Saros körfezinden gelen Akdeniz suyu Bolayır Kanalı adı verilen ve Gelibolu'yu bir ada haline çeviren bu kanal sayesinde sağlanmıştır. Ancak yakın bölgelerdeki fay hareketlerinin yarattığı karasal yükselmeler sonucunda bu kanal Pleistosen dönem içerisinde kapanmıştır. Geç Pleistosen'de ise (Tireniyen) global deniz seviyesi günümüzden çok farklı olmasa da Marmara Denizi en geniş coğrafi yayılımına ulaşmış olduğu düşünülmektedir. (Erturaç, 2002)

Nuh Tufanı

Yine geç pleistosen dönemde gerçekleşen buzul dönemde Ege'de deniz seviyesi -120 metre civarlarında alçalmıştır. Marmara Denizi ise, Çanakkale boğazındaki – 65 m eşik derinliği nedeniyle, bir süre sonra açık denizden soyutlanmış ve seviyesini korumuştur.

Son buzul döneminde (Würm) (70.000 – 10.000 yıl önce) Marmara Denizi'nin her iki denizle de bağlantısının kesildiği ise bilimsel bir gerçektir. Tekrar Marmara'nın denizlerle olan bağlantısının Holosen (10.000 – günümüz) dönem içerisinde kurulmuş olduğunu biliyoruz. Ancak bunun tam olarak nasıl gerçekleşmiş olduğu konusunda tartışmalar hala sürüyor.

Kısmen kabul gören bir teori olarak Ryan tarafından Marmara'nın denize dönüşmesinin günümüzden 7000 yıl önce gerçekleşmiş ani ve katastrofobik bir olay olduğu belirtilir. Bu teoriye göre, yükselen Akdeniz suları -bu tarihe kadar aşamadığı İstanbul Boğazı önündeki doğal barajı yıkarak- Karadeniz seviyesini 2 yıldan kısa bir sürede ~150 m derinlikten günümüz seviyesine çıkarmıştır. Bu olaya afet demek mümkün.

Ryan çalışması sonrasında hazırlamış olduğu kitapta (Ryan and Pitman, 1999. Noah's Flood, The new scientific discoveries about the event that changed history), afet öncesinde geniş bir alüvyal düzlük olan günümüz şelf alanında kalabalık ve gelişmiş bir tarım toplumunun yaşamakta olduğunu ve afetle birlikte bu toplumun dağılarak Ortadoğu'ya göç ederek Mezopotamya uygarlığının temelini oluşturduklarını öne sürmüştür. Semitik dinlerde sözü edilen Nuh Tufanı efsanesinin bilimsel dayanağı da böylelikle bu hipoteze bağlanmıştır (Erturaç, 2002).

Naci Görür, Namık Çağatay, Mehmet Sakınç gibi araştırmacılar ise; Holosen başında Marmara Denizine ilk olarak Çanakkale eşiğinin aşılmasıyla Akdeniz'in girdiğini (~11 binyıl/BP), bunu takiben küresel deniz seviyesinden daha hızlı yükselen Karadeniz'in İstanbul Boğazı eşiğini aşarak Marmara'ya boşalması sonucu Ege Denizine Karadeniz suları ve faunasının giriş yaptığını (9.5 binyıl/BP), bunu takiben yükselen deniz seviyesi ile birlikte

Akdeniz sularının Karadeniz'e akmaya başlamasıyla günümüz hidrolojik koşullarının oluştuğunu (7150 yıl/BP) işaret etmektedirler. (Erturaç, 2002)

Kanal İstanbulun güzergahında bulunan Sazlıdere barajı.

Mühendislik

Düşündüğümüzde Marmara'nın jeolojik tarihçesi Kuzey Anadolu Fay Hattının gelişimi ile net bir paralellik taşımakta. Fay hattının yarattığı tektonik etkiler, global iklimsel dalgalanmalar kuşkusuz Marmara denizinde büyük değişikliklere yol açmıştır.

Özellikle Pleistosen ve Holosen dönemde yaşanan değişimlerin suya bağımlı sosyal düzenlere sahip bölgenin erken toplulukları için oldukça önemli olduğunu bilmekteyiz. Jeolojik ve iklimsel değişimlerin topluluklarının yaşam biçimlerine olan etkisi insanın kültür tortularında varlığını bugünde korumaktadır.

İnsan yoğun etkisi altında bulunduğu bu tür değişimleri bugün engellemek için yöntemler ararken bir yandan gelişmiş olan teknolojik ve mühendislik gücünü bu doğal süreçleri bozuma uğratacak bir şekilde kullanabilmekte. Marmara denizi etrafındaki düzensiz insan hareketliliğinin bile Marmaranın ekolojik dengesine verdiği zararı düşündüğümüzde jeolojik mühendislik eylemlerinin Marmara'nın ince dengesine vereceği zarar tartışılmaz bir şekilde büyük olacaktır. Yani deniz trafiğine çözüm olmak için bir denizden olabiliriz. Tıpkı kara trafiğine çözüm yaratmak için ormanlardan olduğumuz gibi.

Erturaç, K.M., 2002, Marmara Denizi Kıyıları Veri Tabanı, İstanbul Teknik Üniversitesi ° Avrasya Yerbilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

Okay, A.I. and Tansel, İ., 1994. New data on the upper age of the IntraPontide ocean from north of Şarköy (Thrace). Bulletin of the Mineral Research and Exploration, 114, 23-26.

Şengör, A.M.C., Görür, N., Şaroğlu, F., 1985. Strike-slip faulting and related basin formation in zones of tectonic escape: Turkey as a case study. StrikeSlip deformation, Basin formation and sedimentation. Society of Economic Paleontologists and Minerologists, special publication no:37.

İSRAİL'DE BULUNAN İLGİNÇ MOZAİK BÜYÜK İSKENDER'İ BETİMLİYOR OLABİLİR

Yazar: Bihter Kılıçay on 16 Eylül 2017

İsrail'de toprak altında kalmış antik sinagogun tabanında bulunan mozaik, Büyük İskender ile gerçekleşen efsanevi bir toplantıyı betimliyor olabilir.

Arkeologlar; birkaç yıl süren kazı ve araştırmaların sonunda, İsrail'de Huqoq olarak bilinen bir alanda Roma Dönemi'ne ait sinagogun kalıntıları arasında olağanüstü – ve gizemli- bir mozaik keşfettiler. Uzmanlar, antik dünyadaki yapılarda henüz böyle bir mozaiğin açığa çıkmadığını söylüyor.

MS 5. yüzyıla tarihlenen mozaikte, iki adet yüksek rütbeli erkek figür betimleniyor. Bu iki figürden bir tanesi, askeri birliklere liderlik eden büyük bir general olarak görülmekte. Yazıtların tam olarak belirlenememesi, sahnenin değerlendirilmesinde büyük bir sorun oluşturuyor.

Western Carolina Üniversitesi'nde sanat tarihçisi ve kazının mozaik uzmanı Karen Britt; "Geç antik ve Erken Bizans sanatında, mozaik figürleri ve diğer medyalar isimlendirilmiş olarak sıklıkla görülür. Bunların isimlendirilmemiş olması, günümüz izleyicileri için bu mozaikleri karmaşık bir hale getiriyor." diyor.

Sahnede savaş için hazırlanmış filler yer alıyor. Bu detay; 2. yüzyılın ortalarında Seleukoslar'a karşı ayaklanan Yahudi liderler olan Makkabiler'i gösteriyor. İskender'in ardıllarından olan Seleukos orduları, ordularında bulunan filleri ile ünlüydü.

Fakat; Kuzey Karolina Üniversitesi arkeologlarından, Chapel Hill'in kazı başkanı Jodi Magness'ın farklı bir yorumu var. Jodi Magness; ordunun liderinin İskender'in kendisi olduğuna inanıyor. Ona göre; İskender'in Kudüs rahipleri ile olan görüşmeleri asla gerçekleşmedi, antik Huqoq halkına aşina olduğu tarihsel bir kurgu parçası idi.

Jodi Magness; İskender'in MÖ 323'te ölümünden sonra, Yakın Doğu'da yapmış olduğu değişikliklerden dolayı ünlenmesiyle birlikte, diğer antik halklar gibi Yahudiler'in de kendilerini onunla ve onun büyüklüğüyle ilişkilendirmeye çalıştıklarını öne sürüyor. "Bu yüzden bu efsaneye benzeyen hikayeler dolaşmaya başladı." diyor.

Magness'a göre mozaik alt kısımdan başlayıp üste doğru incelenmeli. En alt bölümde, İskender'in imparatorluğunun Doğu Akdeniz'e yayılmasıyla birlikte savaştığı pek çok savaştan bir tanesinin betimlendiğini düşünüyor.

İmparatorluğun Kavşakları: Taberiye Gölü yakınlarındaki Huqoq yerleşiminde bulunan mozaikler bölgenin fırtınalı tarihini yansıtıyor. F: Mike McNey, NG Staff

Orta kısmında, asillerin veya diğer rahiplerin eşlik ettiği, Kudüs'ün yüksek rahibi –ortada, yaşlı ve sakallı- görülmekte. Büyük ihtimalle İskender yaklaşırken, hepsi şehir kapılarında beklemekte.

Beyaz giyimli erkek figürlerin önemi; açıkça H harfi gibi görülen sembol; Grek harfi eta' dır. Uzmanlar bunun tam olarak ne anlama geldiğini bilmiyor fakat; bu dönemin giysilerinde sıklıkla yüksek statünün bir işareti olduğu görülüyor.

En üstteki bölümde, yüksek rahip ve arkadaşlarının İskender'in birlikleriyle karşılaşması görülüyor. İskender bir Grek kralının ve askeri kumandanın tüm özelliklerini taşıyan bir şekilde; mor bir pelerin ve diadem olarak adlandırılan, başın etrafını saran bir şerit ile betimlenmiş. İkinci nişan ilk olarak İskender tarafından ele geçirilmiş ve sonrasında tüm ardılları tarafından takılmıştı.

Askeri yürüyüşte bir liderin beklediği gibi, figüre askerlerin yanısıra savaş filleri de eşlik ediyor. Bunlar da İskender ve ardılları ile ilişkilendiriliyor. Magness için; mozaikte yer alan figürlerin yazıtlarla tanımlanmaması, İskender'in olduğuna dair delilin anahtar parçası. Magness, "Antik çağda herhangi bir isimlendirme gerektirmeyecek kadar büyük olan yalnızca bir Grek Kralı vardı." diyor.

Arkeologlar, 2012 yılından beri Huqoq bölgesinde mozaik keşfediyorlar. F: Mark Thiessen, National Geographic

Üç parçalı tarih dersi?

Sanat tarihi uzmanı Britt de, Magness'ın; mozaiğin eski sinagog ziyaretçileri için büyük bir anlam taşıdığı fikrine katılıyor. Fakat Britt'in anlatılan hikayeye dair farklı bir teorisi vardı – bir araştırma projesini değerlendiren kişilerin, buluntuları farklı bakış açılarıyla değerlendirmeleri alışılmadık bir durum değil.

Britt ve kazı ekibinin bir parçası olan UCLA din tarihi uzmanı Ra'anan Boustan; antik sanatta benzer figürlerin sahnelerini değerlendirerek ve Celile Denizi etrafında bulunan sinagog kalıntılarını ziyaret ederek, geçtiğimiz iki yıl boyunca antik edebiyatı inceledi.

Mozaiği; MÖ 132 yılında Kudüs'e karşı, Kral I. Antiochus önderliğinde gerçekleşen Seleukosların saldırılarının betimlemeleri olarak yorumluyorlar.

Britt ve Boustan da, tıpkı Magness gibi mozaiği alttan başlayıp üste doğru inceliyor. Fakat onların yorumlarına göre; en alt kısımda Seleukos askerlerinin yanısıra bir fil ve bir boğanın mızraklarla öldürüldüğü bir savaş tasvir edilmekte. Savaş Kudüs'ün hemen dışında gerçekleşti ve kentin savunucuları işgal ordularına mızraklarını kent surlarının tepesinden fırlattı.

Orta kısımda, savaş esnasında kentin iç kısmında ne olup bittiği gösteriliyor. Genç askerler, şehir surlarına saldıran işgalcileri almaya hazır şekilde ellerinde kılıçlarıyla beklemekteler. Bu yoruma göre; I. John Hyrcanus olarak adlandırılan yüksek rahip Yahudilerin lideri.

En üstteki kısımda iki lider – Solda I. John Hyrcanus, sağda VII. Antiochus- kendi birliklerine karşı ateşkese yönelik bir görüşme içindeler.

Seleukos lideri, Greklere özgü olan pelerini giymiş ve diademi takmış olarak görülüyor. Fakat göğsünde anakronik bir Roma zırhı bulunuyor – beşinci yüzyıl mozaik sanatçılarının bildiği tek zırh türüdür.

Ateşkesin günü aynı zamanda bir Yahudi bayramı günü. Bu sebeple; dindar bir kişilik olan Antiochus, Yahudilere tapınaklarında kurban etmeleri için bir boğa veriyor. Buna karşılık olarak da John Hycranus; Yahudilerin teslim etmesi gereken haracı temsilen bir para teklif ediyor.

Britt; " Seleukoslar, birçok açıdan bakıldığında, haraç toplayan bir askeri makine. Savaşa çıktılar, toprakları ele geçirdiler ve ödeme talep ettiler." diyor.

Britt için diğer bir önemli ipucu ise; Yahudi liderin gökyüzünü işaret eder biçimde gösterilmesi. Bunu; "İzleyiciye ateşkesin tanrı tarafından onaylandığını gösteriyor." şeklinde açıklıyor.

Üç parçalık bir tarih dersi olan bu sahneler; Roma İmparatorluğu'nun hâkimiyeti altında, Huqoq'ta yaşayan Yahudilere bir esneklik verecekti. İstilalar, tıpkı Roma'nın gerçekleştirdiği gibi, bu dünyada yeni gerçekleşen şeyler değillerdi.

"Bu topraklar sık sık başka insanlar tarafından ele geçirildi." diyen Britt; "Burada verilen mesaj; savaşta kendi silahlarını ellerinde tutabilmelerinin yanısıra, gözlemciler eşliğinde onurlu ve ortak bir anlaşmaya varabilirlerdi." diye ekliyor.

Elbette, mozaiği yapan kişiler tam olarak ne düşündüğü bilinememekte ve panelde bulunan üç sahnenin detaylarına uygun bir açıklama bulunmamakta.

Magness bu tasvirler için “Birçok farklı yorumda bulunulabilinir.” diyor.

National Geographic. 12 Eylül 2016.

MEZOPOTAMYA VE LEVANT’TA SUYUN TARİHİ VE SUSUZLUK

Yazar: Tolunay Bayram on 5 Eylül 2017

Su, doğa tarihinin başlangıcından beri yer kürede bulunmakta, dolayısıyla yer kürenin varlığı da bir anlamda suya dayanmakta. Aynı mekanizma insanlık tarihinin başından beri insanlık için de geçerli. Tüm canlılar gibi insan da suya her anlamda muhtaç ve su, biz insanların tarihinin başından beri kullandığımız bir kaynak.

Dünyanın dört bir yanında var olmuş bütün topluluklar suyun varlığına paralel olarak bulundukları bölgelerde yerleştiler. Yerleşikliğe geçişimizin temelinde de su bulunmaktaydı. İlk yerleşik topluluklar su kaynaklarına yakın yerlerde varoldu ve suyun kullanımı bu toplulukları varlık ve yokluk boyutunda etkiledi.

Suyun kuşku götürmez önemi düşünüldüğünde suyun ilk uygarlıkların ortaya çıkışında çok önemli bir rol oynadığı da kesin. İlk kentler Güney Mezopotamya’da kuruldu; yani binlerce bireyin bir düzen ve karmaşa içerisinde yaşamaya başladığı ilk kentler, kaynaklar ve bu kaynakların sınırları çok belirgin olan bir bölgede ortaya çıktı.

Bu ilk kentler büyük toplulukların büyük mimari planlar, yapılar, yönetim biçimleri ve benzeri diğer birçok verinin ve teknolojinin bir toplamı olarak olarak ortaya çıktı. Ancak kuşkusuz kentleri yaratan bu unsurlar içinde hidrolik mühendislik kenti yaratan en önemli etmenlerden biri. Su, kalabalık toplulukların bir arada yaşayabilmesinin temel koşullarından biri. Sürekli genişleyen, kaynak tüketen ve ihtiyaçlarını karşılamak durumunda olan kentler suya muhtaç, ancak ilk kentlerin nüfusu, yapısı, çevresel koşulları, sosyal organizasyonları, beslenme alışkanlıkları gibi konular düşünüldüğünde suyun tek başına varlığı da yetmemekte. Hidrolik mühendis olmadan bu ilk kentler istikrar içinde yaşamayacaklar ve olasılıkla bu hidrolik mühendislik olmasaydı içinde bulunduğumuz kültür çok farklı bir yapıda şekillenecekti.

Bu nedenle suyun kontrolünün tarihi, kültür tarihimizin en önemli şekillendiricilerinden biri ve hala su Orta Doğu'da yani ilk kentlerin doğduğu bu topraklarda kültürleri, toplulukları ve tarihleri etrafında şekillendirmekte.

Fırat Nehri

Suyun kontrolü

Baraj demek pek doğru olmasa da ilk su tutma işlevi amacıyla yapılmış olan yapı, bugün Orta Doğu'nun kurak bölgelerinde Çanak Çömleksiz Neolitik dönemin B evresi olarak bilinen tarih aralığında ortaya çıktı. Ürdün'ün güneyinde Suudi Arabistan sınırında bulunan El-Cefr çöküntüsünde yapılan kazılarda oldukça kurak bir iklim koşulları içerisindeki bölgede hayvancılık odaklı yayla kültürünü sürdüren toplulukların mevsimsel olarak gelip gittiği küçük bir Neolitik köyde "V" şeklinde duvarlara sahip olan yapılar ortaya çıkarıldı. Hesaplamalar doğrultusunda 60 metreküp kadar su tutabildiği anlaşılan "baraj", sel suyunun toplanması ile ilgili elde ettiğimiz bilinen en erken kanıtlar durumunda.

Bilinen ilk kuyular ise El-Cefr bölgesindeki köyün aksine su kaynakları pek de kısıtlı olmayan bir bölgede ortaya çıktı. Levant'ın batısında bulunan Kıbrıs adasında yapılan çalışmalarda özellikle su altında kalmış olan kıyı bölgesi yerleşimlerinde bazı kuyular bulundu ancak kuyuların yegâne işlevinin su depolamak olmadığını gösteren bazı kalıntılar da mevcut. Tabi bu kuyular su kontrolünün en erken örneklerinden biri olarak Orta Doğu ve Doğu Akdeniz coğrafyasındaki Neolitik yaşam hakkında oldukça önemli bir veri olarak karşımıza çıkmakta.

Peki ya Neolitik dönemde ilk sabit örneklerini gördüğümüz su kontrolü anlayışı, Neolitik denilen ve tarımcı köy topluluklarının erken örneklerini de içine alan bu dönemde tarım için bir ön koşul muydu? Tarım için sulama kuşkusuz ön koşul, ancak bu sulamanın insan eliyle yapılmış olması gibi bir zorunluluk yok. Çünkü erken kültüre alınan bitkilerin çoğu uygun doğal şartların olduğu yani yıllık yağış miktarı kuru tarım olarak adlandırılan sulamaya gerek duymadan yapılan tarıma oldukça uygun bölgelerdi. Nitekim erken tarım alanları olarak bildiğimiz Yukarı Mezopatamya'da Toros etekleri veya Levant gibi bölgelerde bahsedilen kuru tarım koşulları holosen başından beri mevcuttu.

Güney Mezopotamya'nın görkemli şehirlerinde bulunan Ziggurat denilen anıtsal yapılar.

Neolitik sonrası

Neolitik sonrası tarımın iyice yaygınlaştığı Kalkolitik döneme geldiğimizde ise topluluklar için besin ekonomisi, yaşam standartları veya yaşam alışkanlıkları büyük bir sıçrama yaşamamıştı. Neolitik gelenek devam etmekte, tarımın yanında avcılık ve hayvancılık her zaman olduğu gibi ana geçim kaynaklarını oluşturmaktaydı. Aslında sıçrama ve daha sonrasında gelecek olan kentleşme, yeni bir teknolojik gelişme ile olacaktı. Ancak bu sıçrama istikrarlı bir şekilde doğa tarafından sulanan bölgelerde değil, bu bölgelerin aşağısında Güney Mezopotamya'da gerçekleşecekti.

MÖ 5. ila 6. binyıl civarlarında ortaya çıkan Obeyd olarak adlandırılan ve Mezopotamya'nın neredeyse tümüne yayılmış olan kültür döneminde yeni bir gelişme ortaya çıktı. Obeyd döneminde Mezopotamya'da ilk sulama sistemi geliştirildi. Choga Mami isimli yerleşimde bulunan sulama kalıntıları, aslında tarihin ilk uygarlığı olan Sümer İmparatorluğunun temel taşlarından biri anlamınada geliyordu. Zagros eteklerinde, Bağdat yakınlarında bulunan bu yerleşim, Oates'in tabiri ile Kuzey'in doğaya bağımlı erken tarım yerleşimleri ile Güney'in geniş ölçekli sulama sistemlerine dayanan Obeyd ekonomisinin gelişimi arasında kalan bir aşamayı temsil etmekteydi.

Obeyd'in geç dönemlerinde yaklaşık MÖ 3900 civarında birkaç yüzyıl içinde Güney Mezopotamya'da ortaya çıkacak olan inanılmaz gelişmelerin kalbinde de Obeyd kültür döneminde ortaya çıkan yeni gelişmeler yatacaktı. Sulama sayesinde sağlanan tarımsal istikrar ve dahasında yoğun sulamanın yarattığı yoğun kaynak gelişimi, kültür ve diğer verilerle beraber inanılmaz yükselişe geçişe ön ayak olmuştur. Tarım faaliyetinden elde edilen fazla ürünün geri dönüşü, bunun etrafında şekillenen diğer kültürel atılımlar, tarihinin ilk uygarlığı olan Sümer uygarlığını ortaya çıkarmıştı. Ancak suyun kontrolü, tarihi başlatan Sümer için bu kadar önemliyken, bununla beraber suyun kontrolsüz kullanımı bu yüksek uygarlığın çöküşü için de önemli bir faktör olmuş olabilir miydi?

Pek çok tezi ve antitezi olan bu teorinin kesin olarak çöküşün ana etmeni olduğunu söylemek güç, ancak Sümer'in çöküşü belgesel kayıtlarda iç ve dış çatışmalar ile özetlenmekte. Besin, yaşanmış olabilecek istikrarsızlık, bahsedilen çatışmalara kaynaklık etmiş olabilir. Bununla beraber doğruluk payı ne olursa olsun, yoğun sulama sonucunda Fırat ve Diclenin taşıdığı

minarallerin tarım arazilerinde tuzlanmaya yol açmış olması ve tarımsal faaliyeti durdurma noktasına getirmiş olabileceği çöküş sürecinin bir halkası olarak oldukça muhtemel bir senaryo sunmakta.

Babil'in Asma Bahçelerine ait bir illüstrasyon

Mitler

Mezopotamya tarihi boyunca suyun önemi asla bitmedi, Sümerlilerden sonra Akad, Asur, Babil ve nicesi için suyun kontrolü kuşkusuz en kritik konulardan biriydi. Kontrolsüz sular dünyayı sel altında bırakmaktaydı. Mitler suyun kontrolsüz olduğunda kıyamete denk geldiğini anlatmakta.

Nuh Tufanı olarak bilinen mit, suyun kontrol edilemediği büyük bir sele dayandırılmış bir mitos ve bugünün tüm semavi inançları için kaçınılmaz bir gerçeklik. Ya da tarihin en büyük fenomenlerinden biri olan Babil'in Asma Bahçelerini düşünelim ve onun pitoreks görsellerini aklımıza getirelim. Bu görkemli yapının ve bahçelerin, suyun kontrollü kullanımı ve mükemmel bir dağılım sistemi olmaksızın var olmuş olması imkansız. Gerçek ne olursa olsun, bu mükemmel mimari yapı aslında bir anıt olmanın ötesinde mükemmel bir hidrolik mühendislik örneğini teşkil ediyordu.

Palmira

Fenomenlerden ve mitlerden uzaklaştığımızda karşımızda suyun bu coğrafyada nasıl bir etkisi olduğunu gösteren mükemmel bir örnek daha bulunuyor. Bugün Suriye çölü civarlarında bulunan ve yok olma tehlikesi altında olan bölgenin en güçlü antik şehirlerinden biri Palmira.

Suriye çölünde bulunan Palmira Antik Kenti

Palmira, Doğu ile Batı arasındaki ticaretin merkez noktalarından biri ve oldukça önemli bir antik dini merkez. Ancak tüm bu özelliklerine rağmen Palmira hemen hemen bir çölün

ortasında bulunmakta ve nüfusu en gelişkin döneminde yaklaşık 100.000 kişiyi bulan bir kent. Bu dev kenti beslemek nasıl mümkün olabildi? İlk bakışta Palmira tek bir su kaynağına muhtaçmış gibi dursa da, kentin büyüklüğü düşünüldüğünde bu kaynağın tüm bir şehir için yeterli olamayacağı da ortada. Soru basit; en temel kaynak olan su bu kadar az ise, Palmira nasıl büyüdü?

Yapılan arkeolojik çalışmalar suyun bu dev kente nasıl taşındığı ve şehrin bu su ile nasıl beslendiğini ortaya koymakta. Yapılan çalışmalarda Palmira kentinin etrafında bulunan irili ufaklı neredeyse tüm su kaynaklarını şehire aktardığı anlaşılmakta. Şehir, tek bir kaynaktan besleniyor gibi gözükse de etrafında 40 kilometrelik bir alandaki hemen hemen tüm su kaynaklarını kullandığı bilinmekte. Etrafında bulunan ona bağlı köylerde yetişen besinler ile besleniyordu ve ticaret aktiviteleri ile de gelişiyordu. Suyun olmadığı bir yerde bugün bile suya erişimin kısıtlı olduğu bir bölgede nasıl büyük bir kent kurulabileceği ve antik dünyanın en görkemli kentlerinden birinin var olabileceğinin en güzel örneklerinden biri.

Bugün

Bugün'e geldiğimizde bahsettiğimiz tüm bu tarihin yaşandığı Mezopotamya ve Levant bölgesinde suyun kontrolü hala toplulukların hayatını şekillendiriyor. Suriye'de devam eden iç savaşın öncesinde yaşanan çatışmaların ilk tohumları 2005 ve 2006 yılında gerçekleşen kuraklık ile olmuştu. Suriye'nin güneyinde tarım şehirlerinde yaşanan yoğun kuraklık sonucu yetiştiricilerin artık ekim yapamaz olması ve yoğun bir şekilde kuzeyde merkezlere doğru göç etmesi sonucunda çok kötü şartlarda yaşamaya mahkum kitleler, hükümet ve rejim karşıtı gösterilere başlamıştı. Besin ve yaşam konusundaki istikrarsızlık sonrasında çoğunluğu savaşmaya hazır genç tarımcı bireyler hükümete karşı sert bir ayaklanmaya kalkıştığında bu durumun bir iç savaşa dönüşmesi uzun sürmedi.

Tarihin en acımasız terörist gruplarından biri olan IŞİD de suyun bölge için ne kadar önemli olduğunun farkındaydı ve inançları doğrultusunda IŞİD kafirlerin sonunun bir sel ile geleceğini düşünüyor. Bununla beraber IŞİD suyun kontrolünü elinde tutmak için suya erişimi olan tüm kentleri eline geçirmeye çalışmıştı. İlk hedefleri genellikle Fırat kenarında bulunan yerleşimler olmuştu. Daha sonrasında Kuzey Irak'taki en büyük barajlardan biri olan Musul barajını ele geçirmesi, suyu kontrol altında tutma isteğinin en önemli örneklerinden biri. Suyu kontrol altında tuttuklarında hem "kafirler" için kıyametin düğmesini ellerinde tutuyorlar, aynı zamanda suya bağımlı yerel köyleri ve şehirleri de kolayca etkisi altına alabiliyorlardı.

İşid'in Musul Barajı işgalinden bir fotoğraf F:AP

Suyun önemine dair bir başka güncel örnek ise Doğu Akdeniz kıyılarında yaşanmakta. Filistin topraklarında bir şekilde devlet kuran İsrail, suyun önemini en iyi bilen devletlerden biri. 60'larda yaşanan 6 gün savaşlarında İsrail'in en büyük kazanımı Ürdün vadisinin su kaynaklarının çıktığı Golan tepelerini ele geçirmesi olmuştu. Nitekim bu su kaynaklarını kendi kontrolü altına alması ardından gelişim bu çerçevede ilerledi. Senelerce Batı Şeria ve Gazze'de devam eden kuşatma ve işgal hareketlerinin ortasında da su önemli bir noktada durmakta idi. Kısıtlı su kaynaklarına sahip bölgede en önemli temiz su kaynağı akifer olarak bilinen yeraltı sularından sağlanmakta. İsrail ise Gazze haricindeki tüm Filistin topraklarında bu akiferlerin kontrolünü elinde tutmakta. Aynı zamanda işgal hareketinin bir ayağı olan yerleşim bölgelerine ilgi çekmek için bu yeni yerleşim alanlarında suyun akışını serbest bırakırken, tarımcı Arap köylerine bir çeşit mafya yöntemleri ile suyu yüksek meblağlarla satmakta. Bu fakir Arap köylerini bir anlamda susuzluk ile işgal etme eğiliminde.

İsrail'in Batı Şeria'da kurduğu Kibbutz denilen yerleşim alanlarından biri

Tüm bu tarih düşünüldüğünde suyun kontrolü bölge için ilk yerleşik topluluklardan başlayarak bugüne kadar en kritik konulardan biri olarak durmakta. Toplulukları var etmekte ve onları yok etmekte olan su, giderek bozulan iklim dengesi ve çevresel faktörler düşünüldüğünde bölge için çatışmanın da ana faktörü olacak gibi duruyor.

LEİCESTER'DA BULUNAN ROMA MOZAİKLERİ ZİYARETE AÇILDI

Yazar: Tolunay Bayram on 7 Mayıs 2017

İngiltere, Leicester'da bulunan ve gösterişli mozaiklerle kaplanmış Antik Roma yolu ziyarete açıldı.

Evlerin içinde bulunan mozaiklerden biri F: Leicester Üniversitesi

İngiltere Leicester'da mozaiklerle kaplı evlerin bulunduğu bir Roma caddesinde, Eylül ayında başlayan kazılar ile birlikte bazı yapı temelleri, çanak çömlek buluntuları ve bir takım silahlar ortaya çıkarılmıştı.

Eski bir fabrika alanında yürütülen kazılarda ortaya çıkarılan etkileyici mozaiklerin şehir tarihinde ortaya çıkarılan en etkileyici eserlerden biri olduğu belirtiliyor.

Ortaya çıkarılan yapılar içerisinde bulunan mozaiklerin oldukça kaliteli bir işçilikle hazırlandığı anlaşılmakta. Ayrıntılı desenler içeren mozaiklerin oldukça geniş ve sağlam bir şekilde bulunması ise oldukça önemli.

Kazı sırasında bulunan detaylı mozaik işçiliğine bir örnek. F: Leicester Üniversitesi

Kazıda boncuk, saç pimleri, oyun parçaları, broşlar gibi küçük buluntuların yanı sıra, aslanların önüne atılan kurbanları gösteren bir sahnenin işlendiği bakır alışımlı döküm bir bıçak da ortaya çıkarıldı.

Araştırmacılar ortaya çıkarılan evlerin olasılıkla kentin hamamı yakınlarında oturan zengin Romalılara ait olduğunu ve şehrin merkezinin ise bugünkü şehrin merkez noktalarından olan Jubilee meydanı altında olabileceğini belirtmekteler.

Modern binaların arasında kalmış olmasına rağmen ziyaretçilerin etkileyici mozaikleri görebilmesi için uygun ortam sağlanmış.

GÜNEY FRANSA'DA GÖZ KAMAŞTIRICI MOZAİKLER BULUNDU

Yazar: Erman Ertuğrul on 2 Nisan 2017@ermanert

Arkeologlar Güney Fransa'da yer alan ve Ucetia olarak bilinen Antik bir Roma kentinde sürdürdükleri kazılarda, büyük bir binanın içinde görkemli mozaikler buldu. Bugüne kadar kentin sadece ismi biliniyordu ve yapılan kazılar büyüleyici eserlerin çıkmasını sağladı.

Mozaik, büyük bir binanın içinde bulundu. F: Denis Gliksman-Inrap

Yerel yetkililer, modern Uzes kentinin yakınlarındaki (Nimes yakınında) bir araziyi yatılı okul ve kantin inşa etmek için arazi satın aldıktan sonra Fransa devlet yetkilileri arkeologların bölgeyi incelemesini istedi. Böylece bölgedeki kazılar Ekim 2016'da başladı. Fransız Ulusal Korumacı Arkeolojik Araştırmalar Enstitüsü'nden (INRAP) Philippe Cayn liderliğindeki bir ekip, inşaat işlerinin arkeolojik kalıntıları yok etmeyeceğinden emin olmak için 4.000 m2'lik bir alanda kazılar başlattı. Bu süreçte araştırmacılar, Roma kenti Ucetia'nın gizemli geçmişine ışık tuttu.

Cayn, "Çalışmalarımıza başlamadan önce, Ucetia adı verilen bir Roma kentini, sadece Nimes'de yer alan bir stelde adı geçtiği için biliyorduk. Bu stelde ayrıca daha farklı 11 tane Roma kasabasının adı geçiyordu. Burası muhtemelen Nimes'in otoritesi altındaki ikincil bir kasaba olarak düşünmüştük ve birkaç mozaik parçası dışında hiçbir eser bulunamamıştı." diyor.

Kazılar 2016 Ekim ayında başladı. F: Denis Gliksman-Inrap

Kentin, MÖ. 1. yüzyıldan, Geç Antik Çağ'a (MS. 7. yüzyıl) kadar aktif olarak yerleşim gördüğü, fakat 3. ve 4. yüzyıllar arasında nedeni bilinmeyen bir şeyden dolayı kesinti olduğu belirlendi. Ayrıca oldukça nadir olmasına rağmen Ortaçağ'dan kalma bazı yapılar da tespit edildi.

Ekip, Roma fethinden hemen önce yapılmış geniş bir sur ve birçok yapı keşfetti. Buluntular arasında, bir ekmek fırının yer aldığı bir oda var. Bu odaya, daha sonraki dönemlerde dolium (devasa bir seramik kap) yerleştirilmiş.

Bu yapılar, Utecia antik kentinin surlarının içinde duruyordu. İletişim yollarının karmaşık ağı ve binaların organizasyonu, buranın Roma kentinin merkezi olduğuna ve başka bir bölgede olmadığına işaret ediyor.

Mozaikte yer alan kartal. F: Denis Gliksman-Inrap

Eşsiz bir mozaik

Ancak kentte keşfedilen en gösterişli buluntu, 250 metrekarelik sütunlu bir yapının içindeki bir odanın tabanını süsleyen mozaik döşemeydi. MS. 1. yüzyılın sonlarına kadar kullanıldığı düşünülen yapının içindeki mozaiğin, kentleşmenin erken aşamalarında yapıldığı düşünülüyor.

Arkeologlar, iki ana madalyonu çevreleyen geleneksel geometrik motiflerle süslü iki büyük mozaik tespit etti. Madalyonlardan biri, baykuş, ördek, kartal ve karaca gibi çok renkli hayvanlarla çevrili.

Mozaikte yer alan karaca. F: Denis Gliksman-Inrap

Cayn, "Bu mozaik, büyüklüğü, iyi korunma durumu, klasik geometrik şekilleri ve hayvanlarla birleşen motifleri nedeniyle çok etkileyici. Bu tip ayrıntılı mozaik döşeme, Antik Roma dünyasında 1. ve 2. yüzyıllarda sıklıkla görülür. Ancak bu mozaik, yaklaşık 200 yıl öncesine dayanıyor bu nedenle çok şaşırtıcı." diyor.

Mozaiklerin ne çeşit bir yapının içinde bulunduğu hala kesinlik kazanmış değil. Binanın sütunlu olması, bunun bir kamu binası olduğunu düşündürüyor. Bununla birlikte arkeologlar, mozaik döşemenin, özel evin bir bölümünü oluşturduğu hipotezini henüz elemediler.

Mozaikte yer alan baykuş. F: Denis Gliksman-Inrap

Cayn, “Bu kadar büyük bir binada yaşayan çok insan olmamıştır. Ama binanın sahibinin çok zengin olma ihtimali var. Muhtemelen, ziyaretçilerini etkilemek ve servetini göstermek için resepsiyon odasına mozaik yaptırmış olabilir.”

Mozaikte yer alan ördek. F: Denis Gliksman-Inrap

Bölgedeki kazılar 2017’nin Ağustos ayına kadar devam edecek

GILGAMIŞ, DÜNYANIN İLK SÜPER KAHRAMANI

Yazar: Perrin Margaryan on 22 Mart 2018

Kendi kendini eğitmiş bir araştırmacı British Museum’da yer alan kırık kil tabletler arasında saklı dünyanın en eski yazılı destanını buldu.

MÖ 8. yüzyıla tarihlenen, Irak’ta bulunmuş bu heykelde Gılgamış, aslanı kolayca alt ederken gösteriliyor. C: Musée du Louvre

19. yüzyılın sonlarında Ninova’dan çıkarılan kırık kil tabletlerin üzerinde dünyanın en büyük hazinelerinden biri yazılıydı. Günümüzde tarihin en eski destansı şiiri olduğu düşünülen Gılgamış Destanı o dönemlerde henüz bilinmiyordu. Sıra dışı araştırmacı George Smith’in doymak bilmeyen merakı olmasaydı yarı tanrı Gılgamış’ın hikayesi tabletler arasında yitip gitmiş olacaktı.

Viktorya Dönemi İngiltere’sinde toplumsal basamakları tırmanmak hiç de kolay değildi. Birçokları için, saygın bir yer olan British Museum’da bir kariyer sahibi olmak bir hayalden öteye gidemiyordu, ancak George Smith zorlukları yendi. 1840’da Londralı orta halli bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelen George Smith antik Mezopotamya’nın çivi yazılı tabletlerini çözmekle kalmadı, aynı zamanda antik tarih hakkındaki çağdaş algıları yerle bir eden bir keşfe de imza attı.

Kendi kendine Akadça öğrendi

Smith, 14 yaşına geldiğinde okulu bırakarak banknotlar üzerine karmaşık gravürler yapmakta uzmanlaşmış bir yayınevinde çırak olarak işe başladı. İş görsel detaylara ve desenlere yoğun dikkat gerektiriyordu, Smith kendisine daha sonra çok yardımcı olacak bu dikkat ve beceriyi çıraklık dönemi boyunca kazanmıştı.

Şans eseri, iş yeri Bloomsbury'deki British Museum'a hayli yakın olan Fleet Caddesi üzerinde yer almaktaydı. 1860'da Smith içinde gittikçe büyümekte olan Mezopotamya merakını bastırmak için öğle tatillerini müzede geçirmeye başladı. Austen Henry ve diğer arkeologların o dönemde günümüz Irak'ının Musul şehri yakınlarında yer alan Ninova kentinde yaptıkları araştırmalar özellikle ilgisini çekiyordu. Müzede kil tabletlerin arasında saatler geçiriyor, üzerlerinde yazılanları çözmek için kendini eğitiyordu.

Kendi kendini yetiştiren araştırmacı George Smith British Museum'daki kırık kil tabletlerden Gılgamış Destanı'nın parçalarını bir araya getirdi.

Tabletler, Sami dillerinin en eskisi olan ve çivi yazısıyla yazılan Akadçaydı. Yazı karakterleri, kalem niyetine kullanılan nesnenin tablet yüzeyine bastırılmasıyla oluşturuluyordu. Ortaya çıkan karakterlerin çiviye benzemesi nedeniyle bu yazı türü çivi yazısı olarak isimlendirilmişti. Tabletler üzerinde yazılanları çözümlemek sabır ve fedakârlık isteyen bir işti. Zamanla, ilgili bölümde çalışan araştırmacılar Smith'in tabletleri iyi bir şekilde anlamlandırabildiğini fark etti.

Dönemin en önde gelen çivi yazısı uzmanı Sir Henry Rawlinson'a bu yetenekli ziyaretçiden bahsedildi. Layard'la birlikte Ninova'da çalışmış olan Rawlinson Smith'le tanışmak istedi, yeteneklerinden çok etkilenmişti. Smith üstü kırık kil tabletlerle dolu bir masada hangi parçanın nereye uyacağını bulabilecek kadar ustalaştığını kanıtlamıştı.

1861'de Rawlinson müze yönetimini, koleksiyonunda yer alan çok sayıda kil tableti düzenlemek için Smith'i, ilkin yarı zamanla olarak, işe almaları konusunda ikna etti. Sayıları bini aşan tabletler MÖ 7. yüzyılda Asur kralı Asurbanipal tarafında inşa ettirilen Ninova kütüphanesinden getirilmişti. Neo-Asur İmparatorluğu Mısır'dan Anadolu'ya uzandığında yazılan tabletler, 1850'lerde Layard'ın çırağı Hormuzd Rassam tarafından keşfedilmişti. Akadça bilenlerin sayısı oldukça az olduğundan, toplanılan eserlerin birçoğu müze deposunda tozlanmaya mahkûm edilmişti. İlerleyen yıllarda, Smith eski dillere dair bilgisini mükemmelleştirip, nihayetinde bir uzman olarak diğerlerini geride bıraktı.

20. yüzyılda yeniden inşa edilen Nergal Kapısı ilk olarak MÖ 7. yüzyılda Ninova'da yapılmıştı. Kentin en güçlü olduğu zamanda dikilen diğer anıtlar arasında Gılgamış tabletlerinin de saklandığı Asurbanipal Kütüphanesi yer almaktadır.

Antik bulmacayı çözmeyle geçen günleri büyük bir aydınlanma takip etmişti. Smith, müzedeki işinin ilk on yılında, Yahudi tarihindeki olayların kronolojisini belirlemeyi başardı, böylelikle Eski ve Yeni Ahit kronolojisine de ışık tutmuş oldu. Daha fazla tablet bulma umuduyla Orta Doğu'ya gitmek istese de müze Smith'in Londra'da kalmasını ve halihazırda koleksiyonda bulunan tabletleri tercüme etmesini istedi.

Destansı bir tufan

Smith'in en büyük umudu çalışmalarının kırık kil tabletlerde yazılanlarla Eski ve Yeni Ahitte anlatılanlar arasındaki bağlantıyı ortaya çıkarabileceğiydi. Müzede sürdürdüğü on yıllık çalışmanı ardından çığır açan bir buluşa imza attı. Kasım 1872'e Ninova'dan getirilen bir tablet ilgisini çekti. Konuyla ilgili olmayan bir kimse için, tablet K.3375 olarak adlandırılan bu tablet parçası, diğer tüm kırık tabletlerden pek de farklı gözükmeyecekti. Ancak, tablet üzerindeki merak uyandırıcı kelimeler Smith'i çokça etkiledi ve zihninde bir şeyler uyandırdı. Yazının büyük bir kısmı kir tabakası nedeniyle okunamıyordu. Hırslı bir adam olan Smith tablet temizlenene kadar, sinirleri piyano telleri kadar gerilmiş halde birkaç gün beklemek zorunda kaldı.

Temizlenmiş tabletler önüne konduğunda, karakterleri çözümledi ve önsezisini doğruladı. Tablette büyük bir tufandan bahsediliyor ve bahsedilenler Eski Ahit'in Yaradılış bölümünde geçen Nuh Tufan'ıyla temel ölçüde örtüşüyordu.

Fotoğrafta gösterilen, MÖ 7. yüzyıla tarihlenen Tufan Tableti Smith ve tüm dünya için Gılgamış Destanı'nın büyülü dünyasının kilidini açmıştı. C: British Museum

"Üçüncü satıra bakarken gözüm geminin [bazı araştırmacılar tarafından Kuzey Irak'ta yer alan gerçek bir dağ olarak tanımlanan] Nizir dağlarına oturduğundan daha sonra yerleşecek

bir yer olup olmadığını anlamak için bir güvercinin geminin dışına salındığından ve kuşun geri döndüğünden bahseden kısma takıldı. O an Tufan söylencelerinin en azından bir kısmını keşfettiğimi fark ettim"

Smith keşfin verdiği heyecanla odanın içerisinde kendinden geçmiş bir şekilde, sevinç çığlıkları atarak koşmaya başladı. Anlatılanlara göre, meslektaşlarından biri neler olup bittiğine bakmaya geldiğinde Smith'i sevinçten üstünü başını çıkarmış halde buldu.

Smith'in çalışması büyük tufana dair söylenceleri de içeren Mezopotamya yazıtlarının Yaratılış Kitabı'nda bahsedilenlere benzer olduğunu ortaya çıkardı. Ancak, tabletler Eski ve Yeni Ahitten oldukça eskiydi, bu da büyük tufan hikayesini sanıldığından çok daha geriye tarihlendiriyordu.

Smith'in keşfi hem akademisyenler arasında hem de kamuoyunda büyük bir sansasyona yol açtı. Londra Daily Telegraph gazetesi, birtakım ayrıcalıklar karşılığında Smith'e Orta Doğu'da yürüteceği bir kazı çalışmasına maddi destek sağlamayı teklif etti. Böylelikle ilkin tercümelerle başlayan hikayesini tamamlamak için kayıp parçaların peşine düşebilecekti.

Gılgamış Destanı ortaya çıkıyor

Smith'in arkeolojik kariyeri hızla ilerledi; Ninova'daki kazı çalışmaları sırasında tesadüfen, tufandan bahseden tabletin kayıp satırlarına denk geldi. O yılın ilerleyen zamanlarında, diğer parçaların da bulunmasıyla Smith yavaş yavaş boşlukları doldurmaya başlamıştı.

Bulduğu parçaları birleştikçe, bir şiir şekillenmeye başladı. Günümüzde Gılgamış Destanı olarak bilinen bu epik şiir o dönemde araştırmacılara tamamen yabancıydı. MÖ 1800 dolaylarında yazıldığı düşünülen destan, dünyanın en eski edebi yapıtlarından biri sayılıyor. Destanda Gılgamış isimli bir yarı tanrının ölümsüzlüğe ulaşmak adına çıktığı yolculuktan, diğer maceralarının yanı sıra bu yolculuk sırasında insanlığı yeryüzünden silip süpüren bir tufanın hikayesini dinlemesinden de bahsediliyor. 1870'lerde Smith tercümelerini birkaç kitap halinde yayımladı, bunlardan en bilineni Yaratılış'ın Keldânilerce İzahı adlı kitabı.

Hayalleri yarıda kaldı

Smith'in kariyeri kısa ömürlü oldu. Orta Doğu'daki antik kentlere seyahat etme arzusuna rağmen Smith fiziken bölgenin iklimine ayak uyduramadı. Kazı çalışmaları boyunca, bir ihtimal sıcak havadan kaynaklanan bir hastalıktan muzdarip oldu.

Ağustos 1876'da, bölgeye yaptığı üçüncü seyahat sırasında, Suriye'de dizanteriye yakalandı. Yardımcısı onu Halep'e taşımak için katır arabası hazırladıysa da ihtiyacı olan tıbbi müdahale çok gecikmişti. Araştırmacı kişiliğiyle Asuroloji ve Eski/Yeni Ahit incelemelerinde bir çığır açan, keşifleri sonraki yüzyılda gerçekleştirilecek önemli arkeolojik kazılara ilham veren bu büyük adam 36 yaşında Suriye'de vefat etti.

3.000 YILLIK YALAN, İNSANLARA NUH'UN GEMİSİNİ İNŞA ETTİRDİ

Yazar: Erman Ertuğrul on 27 Kasım 2019@ermanert

Gılgamış Destanı'nda 'Nuh'un Gemisi' hikayesini anlatan 3.000 yıllık tablet, şimdiye kadar bilinen en eski yalan haber örneği olabilir.

Tanrı Ea'yı içeren mühür (sağdan ikinci). C: British Museum

Kutsal kitaplara ilham verdiğine inanılan 3.000 yıllık Babil Nuh'un Gemisi hikayesinde sahte haberlerin en erken örneği bulundu. Gılgamış Sel Baskını hikayesini anlatan kil tablete kazınmış dokuz satır, çok farklı şekillerde anlaşılabiliyor.

İngiltere'nin önde gelen Babil dili uzmanlarından Martin Worthington'a göre, kitleleri ikna etmek için yanlış bilgi yaymak, oldukça eski bir uygulama. Worthington, sahte haberlerin en eski kayıtlarından birini bulduğunu ve bunun Nuh'un Gemisini inşa etme motivasyonunu belgeleyebileceğini söylüyor.

(Gılgamış, Dünyanın İlk Süper Kahramanı)

Martin Worthington'ın, kelime oyununu analiz eden yeni araştırması, kendi çıkarıyla ilgilenen Ea adında bir Babil tanrısının aldatıcı dilini ortaya çıkarıyor.

Worthington, 3.000 yıllık bir kil tabletten, Babil tanrısı Ea'nın aç ve kuraklıktan etkilenmiş insanlarına, hayvanlarla doldurmak için dev bir gemi (Nuh'un Gemisi) inşa ederlerse gökyüzünün yiyecek bırakacağına söz verdiğini keşfetti.

Ancak, Ea'nin kurnaz dili, kendisini bir yalancı olarak konumlandırmadan, halkını manipüle etmesine izin verdi.

Ninova'da bulunan ve Gılgamış Destanı'nı anlatan tablet. C: Getty

Cambridge Üniversitesi'nden Dr Worthington, "Ea sahte haber yayarak insanları kandırıyor. Ea, Uta-napishti olarak bilinen Babil Nuh'una, gemiyi inşa etmelerine yardım ederlerse, yiyeceğin gökten yağmur gibi yağacağına dair halkına söz vermesini söylüyor."

Worthington, "İnsanların farketmediği şey, Ea'nın dokuz satırlık mesajının bir sırrı olduğu: Tıpkı İngilizce 'icecream' ve "I scream' gibi, tamamen farklı şekillerde anlaşılabilecek bir sesler dizisi." diyor.

(Gılgamış Destanı'nı Orijinal Dili Akadca Olarak Dinleyin)

Ea'nın mesajı yiyecek yağmuru vaat ediyor gibi gözükse de, gizli anlamında sel taşkını hakkında uyarıyor.

"'Nuh'un Gemisi' inşa edildikten sonra, Uta-napishti ve ailesi gemiye binerler ve birçok hayvan ile birlikte hayatta kalırlar. Diğer herkes boğulur. Mitolojik bir zamanda geçen bu bölümde, bilgi ve dilin manipülasyonu başlamış. Sahte haberler için şimdiye kadarki en eski örnek bu olabilir."Gılgamış sel baskını hikayesi, 3.000 yıl öncesine dayanan kil tabletlerinden biliniyor.

Dr. Worthington; Babil, Asur ve Sümer dilbilgisi, edebiyatı ve tıp alanında uzmanlaşmış bir Asur bilimci. "Gılgamış sel baskını hikayesinde Ea'ın hilesi" adlı yeni kitabında, aynı zamanda "kurnaz tanrı" ve "hileli tanrı" olarak da bilinen Ea'nın sırrını araştırıyor. Bu araştırma, 3.000 yıllık hikayedeki çelişkili olarak yorumlanabilecek dokuz satıra odaklanıyor.

Gılgamış Destanı'nın 11. tableti. C: Getty

Dr Worthington, "Ea'ın satırları, fonetik olarak aynı olan fakat farklı şekillerde anlaşılabilen bir kelime oyunu. Yiyecek vaadeden bariz pozitif anlamının yanı sıra, yaklaşmakta olan felaket için uyaran birçok olumsuz anlamı var. Ea, birden fazla eşzamanlı anlamı tek bir söyleme sıkıştırabilen bir kelime ustası." diyor.

Gılgamış Sel Baskını hikayesinin bir parçasını taşıyan British Museum'daki Sel Baskını Tableti, muhtemelen dünyanın en ünlü kil tableti ve önemi 1872'de Asurbilimci George Smith tarafından ilk keşfedildiğinde küresel bir sansasyon yarattı.

Smith, bu tabletin İncil'deki Nuh ve Ark ile aynı hikayeyi anlattığını fark etti. İncil'dekinden daha fazla tanrı olmasına ve Babil kahramanının farklı bir isme sahip olmasına rağmen, iki

hikaye de aynıydı; selden önce gemiye bindirilen hayvanlar ve en son yağmur durduktan sonra kuşların gönderilmesi.

Smith'in keşfinden bu yana, Babil'in sel hikayesini anlatan daha birçok kil tablet gün ışığına çıktı ve akademisyenler, 2000 yıldan beri konuşulmamış eski dildeki hikayelerin anlamını hala analiz ediyor.

Peki neden bir tanrı Gılgamış Seli'nin hikayesinde yalan söylesin?

Dr Worthington, "Babil tanrıları, yalnızca insanlar onları besledikleri için hayatta kalırlar. Eğer insanlık silinmiş olsaydı, tanrılar açlıktan ölürdü. Tanrı Ea, dili manipüle ediyor ve kendi çıkarlarına hizmet etmesi için insanları yanlış yönlendiriyor." diyor.

"'İnsanları neden uyarmadınız?' diye sorulursa, bu şekilde yorumlamaya karar verdiklerini ve bunun kendisiyle bir ilgisi olmadığını söyleyebilir."

Babil'deki sel hikayesinde geçen dokuz satırdan ikisi şöyle:

ina šēr(-)kukkī

ina lilâti ušaznanakkunūši šamūt kibāti

Pozitif anlamı şöyle:

Şafakta kukku kekleri olacak. (Muhtemelen bir çeşit eski ekmek)

Akşam, size buğdaylardan oluşan bir yağmur yağdıracak.

Olumsuz anlamı şöyle:

Büyüler vasıtasıyla,

rüzgâr-şeytanları aracılığıyla, size (buğday taneleri) kalınlığında yağmur yağdıracak

Başka bir olumsuz anlamı şöyle:

Şafakta, üzerinize karanlık yağacak,

(daha sonra) (bu) gece öncesi alacakaranlıkta, (buğday taneleri) kadar kalın yağmur yağacak.

Ek olarak, "Size bolluk yağacak" satırı, aynı zamanda "Size bol miktarda yağmur yağacak" olarak da okunabiliyor. Araştırmacıya göre, Tanrı Ea, "inkâr edilebilirliği" korumanın bir yolu olarak bunları çift anlamda yazmıştı.

University of Cambridge. 26 Kasım 2019.

HALA GİZEMİNİ KORUYAN 25 ARKEOLOJİK BULGU

Yazar: Başak Emir on 12 Eylül 2017

Bazı arkeolojik bulgular bilmece gibidir ve belki de birbirinden ilginç birçok teoriye de konu olmalarından dolayı insanları büyüleyen bir tarafı vardır.

Önemle belirtmek lazım ki, arkeolojik bulguların hiçbirini uzaylılarla ya da doğaüstü güçlerle açıklamak mümkün değil. Ancak nispeten yeni bir bilim olan arkeoloji, henüz her şeyi cevaplayabilmiş değil ve daha cevaplanması gereken, belki de hiçbir zaman cevaplanamayacak olan çok fazla soru var.

Bu listedeki arkeolojik bulgular, herhangi bir "uzaylı" teorisi içermese de, hâlâ gizemini koruması açısından oldukça dikkat çekici.

25- Taş Küreler (Kosta Rika)

Kosta Rika/ Taş Küreler. Fotoğraf: Museo Nacional de Costa Rica / Juan Julio Rojas

Bazılarının MÖ 6. yüzyıla tarihlendiği bu dev taş küreler Güney Kosta Rika'nın Diquis Deltasına serpiştirilmiş halde bulunurlar. Yerel dilde 'Las Bolas' olarak adlandırılan ve Gablo adı verilen silikatlı siyah volkanik kayalardan yapılmış olan top şeklindeki bu küreler, Kolomb Öncesi dönem uygarlıklarına ait. Bu eski kayaları inceleyen arkeologlara göre, bu kayaları kusursuz olarak küresel biçimler haline getiren insanlar, bunun için muhtemelen diğer küçük kaya parçalarından yararlanmış olabilirler.

Uzman olmayan kişilerin spekülatif yorumları Diquis Küreleri de denilen bu dev taş kürelerinin astronomik amaçlar için kullanıldığı, ya da önemli yerleri belirten ve o yöne yönlendiren işaretler olduğu yönünde. Gerçek şu ki bu kürelerin kullanım amacı tam olarak bilinmiyor. Kansas Üniversitesi'nden Antropolog John W. Hoopes'un Ocak 2016'da JSTOR Daily'ye verdiği demeçte bir zamanlar Kosta Rika'yı ve Orta Amerika'nın diğer bölgelerini dolduran Chibchan insanlarının, İspanyol fethinin ardından ortadan kaybolduğunu ve onlarla birlikte bu kürelerin amacının da ortadan kaybolduğunu belirtiyor.

24- Kleopatra'nın Mezarı (Mısır)

Fotoğraf: Lawrence Alma-Tadema

MÖ 51 ile 30 yılları arasında Mısır'ı yöneten VII. Kleopatra, Ptolemaik Krallığın son aktif hükümdarıydı.. Zekası, güzelliği ve romantik ilişkileri (hem Julius Caesar ve Mark Antony'den çocuk sahibi olması gibi) hakkındaki pek çok şey biliniyor, fakat onun gömülü olduğu yer hala gizemini koruyor.

Kleopatra ve Marcus Antonius, MÖ 31'de Aktium Savaşı sırasında eski müttefikleri Octavianus'a yenildiklerinde birlikte intihar ettiler. Ve ikili, Mısır tanrıçası İsis'in bir tapınağının yakınlarında yer alan ve yazar Plutarch'ın (MS 45-120) 'ulvi ve güzel' anıt olarak adlandırdığı bir bölgeye gömüldüler. Ancak mezarın tam yeri hala bir sır. Arkeologlara göre, sevgililerin mezarı bulunsa bile mezarın boş olma ihtimali oldukça yüksek, zira mezar soygunu antik zamanlarda alışılmamış bir şey değildi.

23- Atlantis (Bilinmiyor)

Fotoğraf: Nasa/Gsfc/Meti/Ersdac/Jaros ve US./Japan Aster Bilim Ekibi

Bahamalar, Yunan Adaları, Küba ve hatta Japonya'da bile olabileceği iddia edilen Kayıp Atlantis şehri, ilk olarak antik Yunan filozof Platon tarafından MÖ 360 yılında dile getirildi. Bu mitolojik adanın 10.000 yıl önce bir felaket sonucu denizin dibine batmasından önce önemli bir deniz gücü olduğu sanılıyor.

Arkeologların, Atlantis'in gerçek tarihi varlığını sorgulamalarının yanı sıra, dünyanın dört bir yanında keşfedilen batık kalıntılar arasında akla en yatkın olası yerini de tartışıyorlar. Fakat kesin delil olmaksızın Atlantis, diğer arkeolojik sırlar gibi, popüler hayal gücünü meşgul etmeye devam ediyor.

22- Stonehenge (İngiltere)

Dünyanın en ünlü anıtlarından Stonehenge olarak bilinen bu tarih öncesi anıt, MÖ 3000-1500 yılları arasında, beş evrede inşa edildi. İlk başta, Galler'den getirilen dolerit (diyabaz) taşlarından yapılmış küçük bir dikilitaş dairesinden oluşuyordu. Bugün gördüğümüz içteki dikilitaş dairesi, daha sonra devasa (ve yerel olan) dikilitaşlarla inşa edildi.

Bu megalitik taşlar yaklaşık 5000 yıl önce dizildi ve bu yapı onu inşa eden ilkel insanlar için oldukça etkileyici bir başarı. Ancak arkeologlar sadece bu bilgiden eminler. Stonehenge'in orijinal amacına ortaya koymaya çalışan ve astronomik bir gözlemevinden, dini bir şifa tapınağına ve yakılarak gömülen insan mezarlığına kadar uzanan teorilerin hiçbiri, şimdiye kadar netleştirilemedi.

21- Antik Hayvan Tuzakları (Türkiye, Mısır, Ürdün)

Fotoğraf: dreamstime

İsrail, Mısır ve Ürdün çöllerini çaprazlama bir şekilde geçen bu alçak taş duvarlar, 20. yüzyılın başında pilotlar tarafından keşfedildikleri andan itibaren arkeologları şaşkına çeviriyor.

MÖ 300'lere tarihlenen ve 64 km uzunluğundaki bu hat dizisi, havadan görünümleri bir uçurtmayı andırdığı için 'uçurtmalar' olarak da adlandırılıyor.

Bu 'Uçurtmalar'ın amacının vahşi hayvanları daha kolay bir şekilde ve çok sayıda avlayabilmek için küçük bir çukura doğru yöneltmek olduğunu iddia eden yakın zamandaki yeni bir araştırma, bu duvarların gizemini biraz çözmüş olabilir. Bu verimli sistem, yerel avcıların yerel fauna hakkında önceden düşünülenden daha fazla şey bildiğini ortaya çıkarıyor. Son yapılan araştırmalarda bu tuzaklardan Türkiye'nin Güneydoğu bölgesinde de çok sayıda keşfedildi.

20- Mısır Piramitleri (Mısır)

Fotoğraf: stock.xchng

Hala açığa çıkabilecek pek çok bilinmezinin yanı sıra Mısır Piramitleri hakkında sadece şu ana kadar bildiklerimiz bile inanılmaz derecede büyüleyici.

Neredeyse 5000 yıl önce günümüz Kahire'sinin yer aldığı bu bölgede inşa edilen 3 piramit kompleksi, antik Mısırlıların firavunlarına olan hürmetini ve ölümden sonra yaşama olan incelikli inançlarının ahiti olarak bölgeye hükmediyor.

Arkeologlar hala piramitlerin içine inşa edilmiş yeni tüneller ve bölümler keşfediyor ve bu büyük anıtların yapım tekniklerine dair ipucu arıyorlar.

19- Torino Kefeni

Belki de hiçbir arkeolojik buluş İsa Mesih'in gömü örtüsü olduğuna inanılan esrarengiz Torino Kefeni'nden daha fazla tartışılmamıştır. Bu uzun bez parçası, kan izleri ve bir bedeninin koyu renkli izlerini taşıyor.

Katolik Kilisesi, bu kefenin varlığını MS 1353'te Fransa'nın Lirey kentindeki bir kilisede ortaya çıktığında resmi olarak kabul etti. Ancak kefenin efsanesi MS. 30 ya da 33'e kadar uzanıyor.

Efsaneye göre kefen, Eski Filistin'in güney bölgesinden Edessa'ya yani Urfa'ya, daha sonra Konstantinopolis'e yani İstanbul'a taşınmıştır. Haçlılar, MS 1204'te Constantinople'ı işgal ettiklerinde, örtü Atina- Yunanistan'a taşındı. Burada MS 1225'e kadar tutulduğu iddia ediliyor.

1980'de ise araştırmacılar karbon14 metodu ile bu kumaş parçasının gerçek yaşını hesaplamak için çalışmalara başladılar ve İsa'ya ait olduğu iddia edilen bu gömü örtüsünün MS 1260 ila 1390 yılları arasında yapılmış olduğunu tespit ettiler. Başka bir deyişle, bilim insanları bezin büyük olasılıkla bir Ortaçağ sahtekarlığı olduğunu tespit ettiler. Bununla

birlikte, bu araştırmayı eleştiren bir diğer kitle ise, İsa'nın ölümünden yüzyıllar sonra gerçek örtüye dikilmiş yeni bölümlerin tarihlendirilmiş olabileceğini iddia ederek, bunun kefenin neden gerçekte olduğundan daha "yeni" olduğunun açıklaması olduğunu savunuyor.

18- Ölü Deniz Parşömenleri – Bakır Tomar Hazinesi (Filistin)

1952'de Kumran'da keşfedilen eski bir bakır tomar, büyük miktarda gizli altın ve gümüşü tarif edebilir, ancak hiç kimse o hazinenin var olup olmadığını ya da nerede olabileceğini bilmiyor.

Bakır tomarlar, Filistin topraklarında şimdi Batı Şeria olarak bilinen bölgede bulunan Ölü Deniz Parşömenleri arasında bulundu. Roma İmparatorluğu'nun Kumran yerleşimini kontrol altına alması yaklaşık 2.000 yıl öncesine dayanıyor. Araştırmacılar, bu tomarların, bölgenin Roma güçlerine karşı sıkça yapılan ayaklanmalar sırasında yerli halk tarafından gizlenmiş bir hazineyi tarif edebileceğine inanıyorlar.

17- Ahit Sandığı (Kudüs)

Fotoğraf: I. Vassil, Wikimedia

Ahit Sandığı, Tevrat'a göre, 10 emirin yazılı olduğu taş tabletleri içeren altınla kaplanmış ahşap bir sandık. Antik çağlarda bu kutsal kutu, Kudüs'te Yahudi bir ibadet yeri olan Birinci Tapınakta tutuluyordu. Fakat İlk Tapınak, İbranice İncil'e göre, Kral II. Nebukadnessar tarafından yönetilen bir Babil ordusu tarafından 587'de tahrip edildi. Bu tarihten itibaren, birçok kişi (hem gerçek hem de kurgusal) Ahit Sandığını aramak için oraya gitmiş olsa da, ona ne olduğunu kesinlikle kimse bilmiyor.

Şu ana kadar hiçkimse kutsal sandığı bulamadı (elbette Indiana Jones dışında). Bazı eski raporlar, Nebukadnezar'ın kenti yağmaladıktan sonra sandığı Babil'e götürdüklerini söylüyor. Diğerleri ise sandığın Kudüs'te bir yere gömüldüğünü veya İlk Tapınak ile birlikte yok

edildiğini söylüyor. Modern raporlar ise, sandığın Etiyopya'daki bir manastırda olduğunu gösteriyor.

Ve kısa süre önce tercüme edilmiş eski bir İbranice metin, Ahit Sandığı'nın kendi kendine ortaya çıkacağını, ancak bunun Davut oğlu Mesih'in geleceği güne kadar gerçekleşmeyeceğini belirtir.

16- Voynich Elyazması (İtalya?)

Fotoğraf: Beinecke Nadir Eserler ve Elyazmaları Kütüphanesi, Yale Üniversitesi

20. yüzyılın en çok konuşulan kitaplarından birisi ve hiçkimsenin okuyamadığı eski bir metin. Voynich el yazması, 1912 yılında antik bir kitapçı tarafından keşfedilen, bilinmeyen bir alfabeyle yazılmış ve çıplak kadın vücudundan şifalı bitkilere ve Zodyak işaretlerinden oluşan bir dizi resim içeren 250 sayfalık bir kitap.

Şu anda Yale Üniversitesi'nin Beinecke Nadir Kitap ve El Yazması Kütüphanesi'nde yer alan kitap, araştırmacılara göre 600 yıl öncesine dayanıyor ve Orta Avrupa'da yazıldığı düşünülüyor. Bazı bilim insanları, kitabın anlaşılmaz kelimelerle dolu bir Rönesans dönemi aldatmacası olduğuna inanıyor olsa da, kitabın metninin bilinmeyen bir dilde yazıldığını düşünenler de var. Diğerleri ise kitabın henüz kırılmaması gereken birtakım kodları olduğuna inanıyor.

İngiltere'deki Bedfordshire Üniversitesi'nden dilbilimci Profesör Stephen Bax, Şubat 2014'te Voynich elyazması karakterlerinin 14'ünü deşifre ettiğini iddia etti. Kitap, muhtemelen doğa üzerine bir tez yazısı olup, Yakın Doğu veya Asya dilinde yazıldığı iddia ediliyor.

15- Kayıp Çin Uygarlığı – Sanxingdui (Çin)

Fotoğraf: Creative Commons

Her şaşırtıcı arkeolojik keşif, deneyimli bir arkeolog tarafından yapılmaz. 1929'da, Çin'in Sichuan eyaletinde bir kanalizasyon hendeğinin tamirini yapan bir adam, yeşim ve taş eserlerden oluşan bir hazine ortaya çıkardı. Bu kıymetli hazine özel koleksiyoncuların eline geçti ve 1986'da bölgede çalışan arkeologlar, yeşim, fildişi ve bronz heykeller de dahil olmak üzere Bronz Çağı hazineleri ile dolu iki çukur daha ortaya çıkardılar.

Peki bu gizli harikaları kimler yarattı? Araştırmacılar şimdi 3.000 ila 2.800 yıl önce çökmüş bir uygarlık olan Sanxingdui medeniyeti üyelerinin bu eserlere imza attığına inanıyorlar. Arkeologlar artık Sanxingdui'nin bir zamanlar Minjiang Nehri kıyısındaki duvarlı bir şehirde yaşadığını biliyorlar. Ama neden bu şehri terk ettikleri ve kaçmadan önce neden bu çukurlara bu kadar çok eser gömdükleri araştırmacılar arasında spekülasyon kaynağı. Kayıp uygarlığın 3000 ila 2800 yıl önce şehri kasıtlı olarak terk ettiği tahmin ediliyor fakat kazı başkanı Niannian Fan, şehri terk etmek için ortaya atılan "savaş" ve "sel" nedenlerinden hiçbirini ikna edici bulmadığını söylüyor. Jeolojik izlere göre, 3300 ila 2200 yıl önce, o bölgede büyük bir deprem ve toprak kayması söz konusu. Bu toprak kaymasının, şehrin yanındaki nehri kestiği ve Sanxingdui'nin su kaynağını yok etmiş olabileceği düşünülüyor. Otoritelere göre bu hipotez, spekülatif olabilir fakat uygarlığın ortadan kaybolması veya başka bir yere taşınmasını açıklayabilir.

14- Nuh'un Gemisi (Türkiye)

Ağrı Dağı

Bazı şeyler o kadar ilginçtir ki tekrar tekrar keşfedilirler – örneğin Nuh'un gemisi. Bu kutsal gemi, birçok insan tarafından defalarca keşfedildi … ya da keşfedildi mi?

Dünyanın dört bir yanından gelen amatör arkeologlar, yüzyıllarca, Ağrı Dağı ve çevresinde, geminin kanıtlarını bulduklarını iddia ettiler. Ama diğer araştırmacılar ise, Nuh'un devasa gemisinin gerçekten inşa edilip edilmediğinden kuşku duyuyorlar. Atlantis gibi, Nuh'un Gemisi de hiç varolmamış olma ihtimaline rağmen tekrar tekrar çözülmeye devam edecek olan bir arkeolojik gizem.

13- Kayıp Maya Uygarlığı (Orta Amerika)

Fotoğraf: Zap Ichigo, Shutterstock

Altı yüzyıl süresince gelişen bir medeniyet nasıl ortadan kalkar? Güney Meksika'da ve Orta Amerika'da çalışan arkeologların onlarca yıldır çözmeye çalıştıkları bir gizem bu.

MS 900 civarında, Maya uygarlığı çöktüğü düşünülüyor, ancak bu düşüşün nedenleri henüz belli değil. Bilimsel çalışmalar, Maya'nın çöküşünde kuraklığın önemli bir rol oynamış olabileceğini düşündürüyor. 2012 yılında Science dergisinde yayınlanan bir araştırmaya göre, Maya ormanları daha büyük şehirler ve tarım arazileri için yokettiğinde, kazara hali hazırda sık görülen kuraklığı daha da kötüleştirmiş olabilirler.

Diğer araştırmacılar ise, toprak parçalanmasının ve azalan av popülasyonların (özellikle beyaz kuyruklu geyiğin) Maya'nın sonuna etki ettiğini öne sürüyor. Yine diğer bazı uzmanlar da ticaret yollarının ve iç siyasi çatışmaların, bir zamanlar çok büyük olan bu imparatorluğun sonunu hızlandırdığını belirtiyor.

12- Khatt Shebib (Ürdün)

150 kilometre uzunluğundaki taş duvarın çok belirgin bir amacı olacağı düşünülebilir, ancak Khatt Shebib'in durumunda bu geçerli değil. Ürdün'deki bu gizemli duvar ilk kez 1948'de kaydedildi ve arkeologlar bu duvarın neden, ne zaman ve kim tarafından inşa edildiğinden emin değiller.

Duvar kuzey-kuzeydoğu ile güney-güneybatı arasında uzanıyor ve iki duvarın yan yana durduğu bölümlerin yanı sıra duvarın kollara ayrıldığı bölümler de bulunuyor. Günümüzde duvar harabe halinde ancak yapıldığı dönemde 1 metre yüksekliğinde ve 0.5 metre eninde olduğu düşünülüyor. Khatt Shebib'in işgal ordularından korunmak için inşa edilmeleri ihtimal dahilinde değil ancak, örneğin aç bir keçi gibi daha az tehditkar olan düşmanları uzakta tutmak için inşa edilmiş olabilir. Ürdün'deki arkeologlara göre, duvarın batısında bulunan tarım izleri, yapının eski tarım arazileri ile göçebe çiftçilerin mera alanları arasında bir sınır görevi yapmış olabileceğini düşündürüyor.

11- Büyük Taş Çemberler (Ürdün)

Fotoğraf: David L. Kennedy, APAAME_20040601_DLK-0041

Arkeologlar için Ürdün'de şaşkınlık yaratan tek eski yapı Khatt Shebib değil; 2000 yıl öncesine dayanan ve Ürdün kırsalında bulunan çember taş dizileri de bilim insanlarınının kafalarını karıştırmaya devam ediyor.

Kısaca "Büyük Çemberler" olarak bilinen bu yapıların şimdiye kadar 11 tanesi Ürdün'de bulundu. Çemberlerin çapı yaklaşık 400 metre olup sadece birkaç metre yüksekliğindeler. Bu kısa duvarlı çemberlerden hiçbirinin insanlar ya da hayvanların geçebilmesi için açıklıkları yok, bu nedenle arkeologlara göre besi hayvanı ağılı olmaları ihtimal dahilinde değil. Peki bunlar tam olarak neydi? Kimse bilmiyor.

Araştırmacılar şimdi Ortadoğu'daki diğer dairesel taş yapılarla Büyük Çemberleri karşılaştırarak bu yapının gizemli amaçlarını anlamaya çalışıyorlar.

10- Cochno Taşı (İskoçya)

Fotoğraf: Glasgow Üniversitesi

2016'da İskoçya'nın Glasgow kentinde, arkeologlar 5.000 yıllık bir taş levha ve aslında onun gizemli geçmişini kazdılar.

13 x 8 metre ölçülerindeki Cochno Stone adlı bu taş "çanak ve halka izleri" olarak bilinen ve dünyanın başka yerlerindeki tarih öncesi bölgelerde de tespit edilen, kendi içinde dönen desenler içeriyor. Glasgow Üniversitesi'nde arkeolog ve kıdemli öğretim görevlisi olan Kenny Brophy'ye göre, bunlar antik sanat eseri örnekleri olabilir.

1930'larda Concho Taşı'nı inceleyen araştırmacılar, taş yazıtların tutulmalar gibi astronomik olaylarla bağlantılı olabileceğine inanıyorlardı, ancak Brophy bunun böyle olduğunu

düşünmüyor. O ve araştırma ekibi, şu anda tarih öncesi insanların onu nasıl kullanmış olabileceğini ayırt etmek için taşı daha yakından inceliyorlar.

9- Super-Henge (İngiltere)

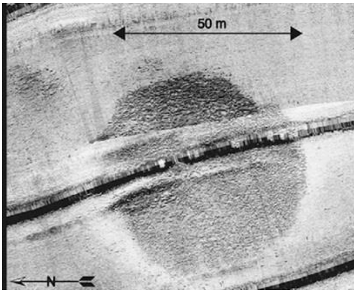
Fotoğraf: © LBI ArchPro, Juan Torrejón Valdelomar, Joachim Brandtner

Bir diğer gizemli yapı ise Birleşik Krallık’taki Stonehenge’den sadece 3.2 km uzaklıkta bulunan büyük bir taş anıt: Super Henge.

Taş monolitlerden oluşan bu devasa anıt, 2015 yılında ortaya çıkarıldı. Monolitleri Durrington Duvarları’nın kıyısında bulundu. Araştırmacılar, bu Super-Henge’in muhtemelen daha büyük bir Neolitik anıtın bir parçası olduğunu düşünüyorlar.

Arkeologlar taşların orijinal amacından emin değiller, ancak 4500 yıl önce devrilmelerinden önce bir zamanlar 4,5 m uzunluğundaki bu levhaların dik durduğuna inanıyorlar. Dev anıt, Avon nehri yakınında doğal bir çöküntü sahasında yer alıyor ve taşların bir zamanlar su kaynaklarının vadi ile nehre indiği C şeklinde bir “arena”nın oluşumuna yardımcı olduğu düşünülüyor.

8- Sualtında Devasa Taş Yapı (İsrail)

2003 yılında bilim insanları, Taberiye Gölü’nün altında muazzam bir taş yapı keşfetti. Birçok dev taştan oluşmuş olan bu anıt, yaklaşık 60.000 ton ağırlığa (çoğu savaş gemisinden daha ağır) ve yaklaşık 10 metre yüksekliğe sahip.

Bu keşfi yapan bilim insanları, bu sualtı kaya yığınının ya da höyüğün ne için kullanıldığı hakkında hiçbir fikirlerinin olmadığını, ancak dünyanın diğer bölgelerindeki benzer yapıların geleneksel olarak mezarları işaret ettiklerini belirttiler. Yakınlarda bulunan benzer diğer büyük kaya yapıları vardır, ancak bu yapıların hiçbiri su altında değildir. Araştırmacılarn

keşifleri sonrasında açıkladıkları gibi, yükselen deniz seviyelerinin bir zamanlar kara üzerinde yer alan bu höyüğün zamanla suyun seviyesinin altında kalmış olma olasılığı var. İsrail Eski Eserler Kurumu ve Ben-Gurion Üniversitesi'nden Yitzhak Paz, bu su anıtının 4.000 yıldan daha gerilere dayanabileceğine inanıyor. Paz'a göre bu kalıntılar bir yerleşim alanından kalanlar olabilir.

7- **Paskalya Adası halkının yok oluşu**

Paskalya adasında ünlü Moai Heykelleri'ni yapan gizemli uygarlığın çöküş nedeni, yapılan araştırmalara rağmen hala çözülemiyor.

Şili kıyılarından çok uzakta olan Paskalya Adası'ndaki eski uygarlığın çöküşüne neden olan şey, uzun zamandan beri arkeolojinin en büyük gizemlerinden biri.

Bugüne kadarki en geçerli teori, adada yaşayan Rapa Nui halkının pervasızca çevreyi yok ettiği, tüm doğal kaynakları ve dolayısıyla yiyecekleri tükettiği yönündeydi. Bu durum, en nihayetinde onların çöküşüne neden olmuştu. Fakat yapılan yeni bir araştırma bu görüşe karşı çıkarak, bu topluluğun aslında daha önce düşünülenden daha dengeli bir kaynak kullanımı ile adada sert koşullara adapte olduğunu gösteriyor.

6- Tutankamon'un ölümü (Mısır

Fotoğraf: Jaroslav Moravcik / Shutterstock.com

Sadece birkaç arkeolojik gizemin bu kadar heyecan uyandırabileceği bir diğer buluntu ise Mısırlı çocuk firavun Tutankamon'un gizemli mumyası.

Kral Tut'un mezarı 1922'de İngiliz Mısır Bilimcisi Howard Carter tarafından ortaya çıkarıldı ve o zamandan beri mezara gelenleri öldüren bir "firavun laneti" hikayesi dolaşıyor. Ancak Kral Tut'un mezarının asıl gizemi, herhangi bir lanetten daha fazla merak uyandırıyor. Arkeologlar, kralın beklenmedik şekilde, muhtemelen bir enfeksiyon ya da bir at arabası

kazasında oluşan yaralanmalardan öldüğüne inanıyor. Onun zamansız ölümünün, mumyasının keşfedildiğinde bulunduğu garip durumu açıklamaya yardımcı olabileceği düşünülüyor.

Kral Tut, cesedi mumyalandıktan ve mezarın mühürlenmesinden sonra ateş yakmış gibi görünüyor. Mumyayı inceleyen uzmanlar, yanıcı mumyalama yağlarına batırılmış olan Kral Tut'un keten örtülerinin havada oksijen ile reaksiyona girerek kralın cesedini tutuşturan bir zincir reaksiyon başlatıp "yaklaşık 200 derece" de cesedi bir nevi pişmiş olduğuna inanıyorlar.

Ateşe neden olan acemice yapılmış mumyalama işinin arkasında alelacele bir gömü yapılmış olması olası görünüyor. Ancak bu kraliyet figürünün acele gömülmesi, başka bir gizemi de doğuruyor: Kral Tut'un mezarının başkası için inşa edilmiş olması mümkün ve aynı mezarda gömülü henüz keşfedilmemiş başka mumyalar da olabilir.

5- İmparator Qin Shi Huang'ın mezarı (Çin)

1974 yılında Shaanxi bölgesinde çiftçiler şans eseri 20. yüzyılın en büyük arkeolojik buluşlarından birini ortaya çıkardılar – İmparator Qin Shi Huang'ın (MÖ 259 – MÖ 210) gerçek boyutlu terakota ordusu.

Sır olan bu figürler değil, tarihçiler bu kilden ordunun Çin'in ilk imparatorunu öbür dünyada savunmak için yaratılmış olduğunu biliyorlar. Asıl bilinmeyen, imparatorun nereye gömülmüş olduğu ve mezar odasının ihtiva edebileceği hazineler.

Terakota Ordusu'nun 1,6 km kuzeydoğusunda piramit şeklindeki bir anıt mezar bulunuyor. Ancak, henüz hiçkimse Qin Shi Huang'ın kalıntılarının bulunduğu bu anıt mezara girmedi.

İlk imparatorun bu son dinlenme yeri, yapımını anlatan antik belgelerin de belirttiği gibi, şimdiye kadar Çin'de yapılmış en gösterişli mezar. Çevresindeki "krallık" ile tamamlanan bu yeraltı sarayı bir mağara ağından oluşuyor ve gelişmiş bir drenaj sistemi içeriyor. Arkeologlar mezarda güvenli bir şekilde kazı yapmak için gereken teknolojiye sahip oluncaya kadar (mezarın tehlikeli boyutlarda civa barındırdığı düşünülüyor) bu mezar ve içindeki hazineler gizemini koruyacak.

4- Nazca Çizgileri (Peru)

Yerden bakıldığında pek bir şey ifade etmeyen Nazca Çizgileri'ne yukarıdan bakıldığında inanılmaz derecede heyecan duymamak elde değil. Arkeologlar, ilk kez 1920-1930 yılları arasında bölgeden geçen ticari uçaklar tarafından fark edilen ve havadan görünümleri geometrik çizgilerden, hayvan, bitki ve hayali figürlerin karmaşık betimlerine kadar değişkenlik gösteren bu çizgilerin 2000 yıldan uzun süre önce İnka öncesi Nazca kültürüne ait olduğunu düşünüyorlar.

Ancak hala tam olarak bu çizgilerin ne için yapıldığı bilinmiyor. Antik hac yolu ya da antik astroloji için yapıldıkları ortaya atılan bazı fikirler arasında. Ancak arkeologlar, bu çizgilerin Nazca tanrıları ile ritüelistik bir iletişim biçimi olduklarının daha olası olduğunu belirtiyorlar.

3- Antikitera Düzeneği (Yunanistan)

Fantastik bir hazine filmi senaryosunu andıran Antikitera Düzeneği'nin keşfinden itibaren bu buluntu başlıca arkeolojik muammalardan biri olarak kaldı.

1900 yılında sünger dalışçıları tarafından Antikitera batığında bulunmuş olan bu bronz eser, labirenti andıran birbirine kenetlenen dişliler ve açıkta kalan yüzüne kazınmış gizemli karakterleri içeriyor.

1902'de içerisindeki çarklı düzeneği inceleyen arkeolog Valerios Stais tarafından astronomik bir saat olarak yorumlanan ya da bir tür seyrüsefer usturlabı olduğu düşünülen bu düzeneğin özellikleri hâlâ daha arkeologlar tarafından ortaya çıkartılmaya devam ediyor ve şu anda en azından çok karmaşık bir astronomik takvim olduğu biliniyor.

MÖ. 2. yüzyılda yapılan düzenek otuzdan fazla bronz dişli çarktan oluşuyordu. Düzenek, Girit ve Mora yarımadası arasında bulunan bir yük gemisi batığından çıkarıldı. Mekanizma, astronomik olayların zamanlarını ve konumlarını, güneş tutulmalarını, Olimpiyatların zamanlarını hesaplamak için kullanılan bir çeşit hesap makinesi, hatta en erken bilgisayar olarak anılıyor.

Antikitera düzeneği, teknik olarak gelecek bin yıl içinde yapıldığı bilinen diğer tüm aletlerden daha ileriydi. Kadranları üzerinde bulunan ay isimlerinin Korintçe olması düzeneğin kuzeybatı Yunanistan ya da Sicilya'daki Siraküza'dan geldiğini gösteriyor. Fotoğrafta mekanizmanın 82 parçasından en büyüğü ve parçanın röntgen çekilmiş hali gözüküyor.

2- Cengiz Han'ın mezarı (Moğolistan)

Moğol İmparatorluğu'nun dört bir yanından gelen hazineleri içerdiğine inanılan Cengiz Han'ın mezarı, üstünden 800 yıl geçmesine rağmen bulunamıyor.

Cengiz Han bir zamanlar Büyük Okyanus ile Hazar Denizi arasındaki topraklara hükmetmişti. Öldüğünde cenazesinin gizli tutulmasını istemişti. Yas tutan ordusu, cenazeyi taşırken önlerine çıkan herkesi öldürmüş, Cengiz Han gömüldükten sonra mezarın izini kaybettirmek için üzerinde bin at dolaştırılmıştı. Ölümünden sonraki 800 yılda kimse mezarına ulaşamadı.

Cengiz Han, Hunların Moğolların atası olduğuna inanıyordu. Bu nedenle mezarı onlarınkine benzeyebilirdi. Hun kralları 20 metre derinlikte ahşap bölmeler içine gömülür, yerin üzerine kare şeklinde taşlar dizilirdi. Ancak Hun tarzı bir mezarın bulunması biraz zor. Mezar üstündeki taşlar kaldırılmış olabilir. Moğolistan'ın genişliği düşünüldüğünde 20 metre derinlikte bir mezarın bulunması neredeyse imkansız.

1- Göbekli Tepe (Türkiye)

İnsanlar yaklaşık MÖ 8.000 yılından itibaren ilk önce kalıcı yerleşim yerlerine yerleştiler, tarım yaptılar ve daha sonrasında tapınakları inşa ettiler. Acaba gerçekten böyle miydi?

1994 yılında Şanlıurfa'da yer alan Göbekli Tepe'de yapılan inanılmaz bir arkeolojik keşif, bu hipotezi alaşağı ederek, medeniyetin evrimiyle ilgili yeni sorular doğurdu.

Uzmanlar daha önce, avcı-toplayıcıların yerleşik düzene geçip tarım yapması sonucu anıtsal alanların yapıldığını düşünüyorlardı. Fakat tarıma geçilmeden önce avcı toplayıcı insanlar tarafından inşa edilen Göbekli Tepe, tüm bu düşünce sistemini altüst etti.

12.000 yıllık Göbekli Tepe'deki kazılarda ortaya çıkarılan kanıtlar, tarımın icadının uygarlığın başlamasıyla tetiklendiğini savunan Schmidt'in teorisini destekliyor. Her anıtsal yapının ortasında, üzerinde stilize kollar, eller ve peştamal yontuları bulunan iki adet T biçimli sütun yer alıyor. En büyüğünün ağırlığı 16 tonu aşıyor. Bu taşları yontmak ve yakındaki taşocağından taşımak, çok sayıda insan ve hepsini doyuracak miktarda yiyecek gerektiren zorlu bir organizasyon gerektiriyor.

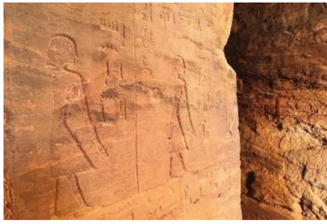
Burada şimdiye kadar yapılan kazılarda bu insanların yerleşik bir hayat sürdüğüne dair bir kanıt bulunamadı. Bu yüzden Göbekli Tepe'nin dönemsel bir toplanma ve şölen yeri olduğu düşünülüyor.

Live Science – Heather Whipps ve Elizabeth Peterson – 27.10.2016

ALFABEYİ KİM İCAT ETTİ?

Yazar: Yaren Kırdök on 17 Ocak 2021

Elde edilen yeni bilgiler, tarihi anlamda bir paradoksa işaret ediyor: Yazı sistemimiz, okumayı bilmeyen insanlar tarafından icat edilmişti.

Hiyeroglifler, Serabit el-Khadim adlı bölgede yer alan ve Tanrıça Hathor'a adanan tapınağın duvarlarında sıralanıyor. C: Lydia Wilson

Musa, Sina Yarımadası'nın "büyük ve korkunç doğası"nda dolaşmadan yüzlerce yıl önce, Afrika ile Asya arasına sıkışmış bu çöl üçgeni, kayaların arasına gizlenmiş maden yatakları nedeniyle vurguncuların dikkatini çekti.

4.000 yıl önce, sıradan keşif gezilerinin birinde, gizemli bir insan ya da bir grup; geçmişe bakıldığında tam anlamıyla devrimci denebilecek cüretkar bir adım attı. Bir madenin duvarına atılan bir çizik, her gün kullandığımız bir şeye dair ilk girişim oldu: alfabe.

Keşfinden 116 yıl sonra bile incelenmeye ve yeniden yorumlanmaya devam eden kanıt; Mısır'da, Serabit el-Khadim adlı rüzgarlı bir platoda, Sina Yarımadası standartlarına göre bile ıssız bir alanda yer alıyor.

(Alfabemizin En Eski Versiyonu Keşfedildi)

Yine de, alanın tepesindeki tapınaktan da anlaşıldığı üzere, antik Mısırlıların oraya ulaşması çok da zor olmamıştı. Smithsonian adlı dergiden Lydia Wilson; 2019'da yaptığı ziyarette, zirveye çıkıp ıssız ve güzel manzaraya baktı ve aslında o an, alfabeyi icat edenlerin her gün baktığı manzaraya baktığını fark etti.

Tapınak, bir kaya üzerine inşa edilmiş ve turkuaz (ve daha bir sürü şeyin) tanrıçası Hathor'a ithaf edilmişti; hiyerogliflerle işlenmiş steller, arkeolojik kanıtların bir zamanlar burada büyük bir tapınak kompleksi olduğunu belirttiği mabede giden yollara dizilmişti.

Tapınağın yaklaşık bir kilometre kadar güneybatısında, bu alanın çektiği tüm antik ilginin kaynağı bulunuyor: Kayaya gömülen turkuaz yumruları; yeniden doğuşu sembolize eden bir taş, Mısır kültürüne ait can alıcı bir motif ve gösterişli mezarlarının duvarlarını süsleyen renk.

Mısır soyluları, anakaradan buraya turkuaz bulma amacıyla keşif gezileri düzenliyordu; turkuaz bulmaya dair projeler MÖ 2.800'lerde başlamış ve bin yıldan fazla sürmüştü. Keşif gezilerinde, eve götürülecek zengin bir vurgun elde etme amacıyla Hathor'a adaklar sunuluyordu.

Mısırbilimci Orly Goldwasser, Serabit'te keşfedilen sfenksi "alfabenin Rosetta Taşı" olarak adlandırıyor. C: British Museum

Evli bir Mısırbilimci çift olan Sir William ve Hilda Flinders Petrie, 1905 yılında tapınağı ilk kez kazdılar ve adak olarak sunulmuş binlerce şeyi belgelediler. Çift, aynı zamanda, madenin yan tarafında ilginç işaretler keşfetti ve bu işaretlerin başka yerlerde de -örneğin duvarlarda ve küçük heykellerde de- olduğunu fark etmeye başladı. Bazı işaretlerin hiyerogliflerle bağlantılı olduğu açıkça anlaşılıyordu fakat bunlar, tapınak duvarlarındaki zarif resimli Mısır yazısından çok daha basitti.

Petrie çifti, işaretleri bir alfabe olarak kabul etti; harflerin deşifre edilmesi on yıl kadar zaman alacak, böyle bir icadın kaynağının izinin sürülmesi ise çok daha uzun sürecekti.

Petrie çifti, günışığına çıkardıkları eserlerin çoğunu yanlarına alıp Londra'ya götürdüler; bunlar arasında, kırmızı kum taşından yapılmış ve yan kısımlarında madende gördüklerine benzeyen bir miktar harf bulunan küçük bir sfenks de vardı. Yazıtlar üzerinde on yıldan fazla çalışan Mısırbilimci Sör Alan Gardiner; 1916 yılında, yazılara dair çevirisini ve yorumunu yayımladı: Küçük sfenks üzerindeki yazıt; Sami lehçesiyle yazılmıştı, "Ba'alat'ın Sevgilisi" olarak okunuyordu, güçlü Kenan tanrısı Ba'al'ın eşi olan Kenan tanrıçasına ithaf edilmişti.

Mısırbilimci Orly Goldwasser; 2018 sonlarında British Museum'da bu küçük sfenksi izlerken, Lydia Wilson'a, "Benim için bu, Mısır'daki tüm altınlara bedel." demişti.

Goldwasser, o sıralarda, BBC'nin hazırlayacağı bir belgesel için ropörtaj vermeye Londra'ya gelmişti. Goldwasser ve Wilson'ı kilitli kapılarla ve demir merdivenlerle halka açık galerilerdeki kalabalıktan uzak tutulan, kitaplıklarla kaplı, yüksek tavanlı Mısır ve Sudan çalışma odalarına götüren küratör; orada sfenksi sepetin içinden çıkardı ve masaya yerleştirdi.

“Okuduğumuz ve yazdığımız her kelime, o ve arkadaşları sayesinde doğdu.” diyen Goldwasser, Sina Yarımadası’ndaki madencilerin hiyeroglifleri harflere nasıl dönüştürmüş olabileceklerini anlatmaya başladı: “Gördüğün resme bir isim ver, verdiğin ismin sadece ilk sesini al ve resmi aklından tamamen çıkar.” Böylelikle, örneğin bir öküzün hiyeroglifi olan aleph, “a” harfinin şekillenmesini sağladı; aynı şekilde, alfabeyi icat edenler, “b” harfini de evin hiyeroglifi olan “bêt”ten türetmişlerdi. Bu ilk iki işaret, yazı sisteminin ismini şekillendirdi: alfabe.

Bazı harfler hiyerogliflerden alınmıştı, diğerlerinde ise günlük hayattan esinlenilmişti; bu süreç, konuştukları dildeki her ses yazılı şekilde temsil edilebilene kadar devam etti.

Antik Mısır’ın turkuaz başkenti Serabit el-Khadim’deki platonun panoramik manzarası. C: Lydia Wilson

Tapınak kompleksi, Sina Yarımadası’ndaki Mısır turkuazı kazılarında çalışan insanlara dair kanıtları içeriyor. Tapınak yollarında sıralanmış steller, her bir keşif gezisine dair kayıtlara sahip ki bu kayıtlara alanda çalışmış insanların isimleri ve meslekleri de dahil. Mısır toplumunun bürokratik doğası, 4.000 yıl önce iş aramak için Mısır’a akın eden göçmen iş gücünün net bir resmini günümüze taşıyor.

Tıpkı Goldwasser’ın söylediği gibi Mısır, “eski dünyanın Amerika’sıydı.” Bu resmin yansıması Yaratılış Kitabı’nda “Kenan ülkesinde yaşayan” Yakup’un zengin olma hayaliyle Mısır’a seyahat edişinde görülebilir. Yakup gibi çobanlarla birlikte diğer Kenanlılar da en sonunda firavunsal gücün tahtı olan Memfis’in kara yolu ile yaklaşık 337 kilometre güneydoğusundaki Serabit’te Mısır soyluları için madencilik yapmaya başladılar.

Dini ritüeller, yabancı işçilerin yazmayı öğrenmesi konusunda esin kaynağı olmuştu. O günün işi tamamlandığında Kenanlı işçiler, Mısırlı meslektaşlarının Hathor’a ithaf edilmiş güzel tapınak kompleksinde yaptıkları ritüelleri izlerler ve Tanrıça’ya armağanlar vermek için kullanılan binlerce hiyeroglife bakarak hayret ederlerdi.

Goldwasser’a göre, çevrelerindeki hiyeroglifleri okuyamamak onları yıldırmadı; aksine, kendi dinsel yakarışlarını takdim etmek için daha basit ve çok yönlü bir sistem icat ederek bir şeyleri kendi yöntemleriyle yazmaya başladılar.

Alfabe, icadından altı yüzyıl ya da daha uzun bir süre sonrasına kadar Akdeniz'in kültürel çevresinde kaldı; bürokraside veya edebiyatta kullanılmadı ve yalnızca Orta Doğu boyunca bulunan -hançer ve çanak çömlek gibi- nesnelerin üzerine kazınmış sözcüklerde görüldü.

Fakat daha sonra, MÖ 1.200 civarında, Geç Bronz Çağı Çöküşü olarak bilinen devasa politik kargaşalar yaşanmaya başladı. Yakın Doğu'nun büyük imparatorluklarının -Yunanistan'da Miken İmparatorluğu, Türkiye'de Hitit İmparatorluğu ve Antik Mısır İmparatorluğu- hepsi, iç sivil mücadelelerin, istilanın ve kuraklığın ortasında dağıldı. Daha küçük şehir devletlerinin ortaya çıkışı ile yerel liderler yönetimde yerel dilleri kullanmaya başladılar. Kenan ülkesindeki diller, Sina Yarımadası'ndaki madenlerdekilerden türetilen alfabelerin kullanıldığı Sami lehçeleriydi.

Bu Kenanlı şehir devletleri zenginleştiler ve canlı deniz ticareti, taşıdığı mallarla birlikte onların alfabelerini de çevreye yaydı. Alfabenin varyasyonları -ki günümüzde Kenan bölgesi için kullanılan Yunanca bir kelimeden dolayı Fenikece olarak biliniyor- Türkiye'den İspanya'ya her yerde ulaştı ve Yunanlar ile Romalılar tarafından kullanılan ve aktarılan harflerin formunda günümüze dek hayatta kalmayı başardı.

Sina Yarımadası'ndaki madenlere ilk çizilmiş harflerin keşfinden bu yana geçen yüzyılda hüküm süren akademik görüş birliği, alfabeyi yaratan insanların oldukça iyi bir eğitim seviyesine sahip olması gerektiğini ileri sürüyor. Fakat Goldwasser'ın araştırması, bu düşünceyi altüst ediyor.

Goldwasser, bu dönüm noktasına ayak basanların hiyerogliflerden anlamayan ve Mısır dilini konuşamayan fakat etraflarında gördükleri resimli yazılardan ilham alan bir grup okuma yazma bilmeyen Kenanlı madenci olduğunu iddia ediyor. Bu açıdan bakıldığında, uygarlığın en engin ve en devrimci entelektüel icatlarından birini eğitimli bir soylu değil, genellikle tarih sayfasında yer almayan okuma yazma bilmeyen işçiler yapmış oluyor.

Fransız Mısırbilim Derneği'nin Eski Başkanı Pierre Tallet, Goldwasser'ın iddiasını destekliyor: "Teori tabii ki akla yatkın çünkü Sina Yarımadası'ndaki bu yazıtları yazan kim ise hiyeroglifler hakkında pek bir şey bilmediği oldukça açık. Ayrıca yazdıkları kelimeler Sami dilinde, dolayısıyla yazanlar Kenanlı olmalılar ki bu kişilerin orada olduklarını Mısırlıların tapınakta tuttukları kendi kayıtlarından da anlıyoruz."

Bu teoriye şüpheyle yaklaşanlar da var. George Washington Üniversitesi'nden İbrani akademisyon Christopher Rollston, gizemli yazarların büyük ihtimalle hiyeroglifleri bildiklerini düşünüyor. "Okuma yazma bilmeyen madencilerin alfabeyi icat edebilmeleri ya da böylesine bir icadın sorumlusu olmaları, fazlasıyla uzak bir olasılık." diyor. Fakat bu itiraz, Goldwasser'ın teorisinden daha inandırıcı değil; eğer alfabeyi icat edenler Mısırlı yazarlarsa, bu alfabe neden 600 yıl kadar bir süre içinde literatürlerinden yok oldu?

Ayrıca Goldwasser'ın belirttiği gibi, piktogramlar (resimli yazılar) ile yazılı metinler arasındaki yakın ilişki -okuryazarlık oranının oldukça yüksek olduğu çağımızda bile- emoji formunda açıkça fark edilebiliyor. Goldwasser; e-postalarında ve cep telefonundaki mesajlarda emojileri bol miktarda kullanıyor ve emojilerin antik Mısırlıların anlayabileceği türden bir sosyal ihtiyacı karşıladığını düşünüyor. "Emojiler, modern topluma önemli bir katkı sağladı: Resimlerin kaybını hissediyoruz, onları özlüyoruz ve emojiler ile, antik Mısır'ın küçük oyunlarını hayatımıza dahil ediyoruz."

Smithsonian Magazine. Ocak 2021.

MEKSİKA'DAKİ TAŞ YAPI, DÜNYA'NIN YARATILIŞINI TASVİR EDİYOR OLABİLİR

Yazar: Dilara Uçar on 13 Ocak 2018

Arkeologlara göre, Meksika'daki 1000 yıllık bir taş yapı, antik Mezoamerika'daki bazı insanlar için Dünya'nın nasıl yaratıldığını gösteriyordu.

Bölgede su seviyesi düştüğünde Tetzacualco görülebilir. F: Arturo Cruz, Terrasat Cartografía

Bir göletin ortasında, yanardağın eteklerinde bulunan Tetzacualco (Taşla çevrilmiş yer anlamına gelir) araştırmacılar tarafından 16. yüzyıldan beri biliniyor. O zamandan beri, hem amatör kâşifler, hem de profesyonel arkeologlar yapıyı araştırdı ve yapının ne için yapıldığı ve ne zaman yapıldığı konusunda çeşitli fikirler ortaya atıldı. Çok sayıda taştan yapılmış yapı, yaklaşık 11.5 x 9.8 metre boyutlarında.

Meksika Ulusal Antropoloji ve Tarih Enstitüsü'nden arkeolog Iris del Rocío Hernández Bautista liderliğindeki yeni kazılar, bugüne kadar Tetzacualco yapısı üzerine gerçekleştirilen en kapsamlı araştırma olmayı hedefliyor.

(Orta Amerika'daki Antik Teotihuacan Şehri Modern Yollarla İnşa Edilmiş)

Hernandez Bautista'nın ekibi tarafından yapılan açıklamada, ilk bulgulara göre alanda şu anda 1.000 yıldan eski olan seramik ve taş eserlerin keşfedildiği belirtiliyor. Ekip ayrıca, antik Mezoamerikalıların, Tetzacualco'nun bulunduğu havuzun sulanmasına çalıştığına dair kanıtlar buldular, bu da az yağmur olsa bile buradaki suyun hiçbir zaman bitmediğinin bir kanıtı oldu.

Arkeologların şu ana kadar buldukları göz önüne alındığında, Hernández Bautista, Tetzacualco'nun gölet ortasındaki büyüklüğüne ve yerine bakılacak olunursa, yapının, Cipactli veya Çipaqli adıyla bilinen Mezoamerikan efsanelerine göre dünyayı yaratan efsanevi bir balık- yaratık olabileceğini söylüyor.

(Amerika'daki Bazı Erken Toplumlar Demokratik Bir Yapıya Sahipti)

Efsanenin bir versiyonu, 16. yüzyılda Andrés de Olmos adında bir İspanyol rahip tarafından kaydedildi ve dört tanrı "suyu hazırladı ve içindeki Çipakili adlı timsah benzeri harika bir balıktan dünya yaratıldı."

Tetzacualco adı verilen bu taş yapı, Meksika'daki bir yanardağ eteğinde bir gölette bulunur. F: Isaac Gómez, courtesy Proyecto Arqueológico Nahualac, SAS-INAH

Peki bu yapıyı kimler yaptı?

Bazı medya kuruluşları Tetzacualco'nun Aztekler (1300 ve 1500 yılları arasında gelişen Mezoamerikan kültürü) tarafından yapıldığını bildirmiş olsa da, arkeologların bulduğu eserler, Aztek'lerden en az üç asır önce, kimliği henüz net olmayan daha erken bir Mezoamerikan kültürü tarafından oluşturulduğunu gösteriyor.

Tetzacualco'nun ne kadar süreyle kullanıldığı veya orada ne tür törenler yapıldığı da hala açık değil. Bautista Pomar, Tetzacualco'nun 16. yüzyıla kadar kullanıldığını ve bu dönem içerisinde çocukların orada kurban edildiğini iddia ediyor.

Şimdiye kadar ekip, 1000 yıllık tarihe kadar uzanan seramik, taş eserler ve organik kalıntıları ortaya çıkardı. F: Isaac Gómez, courtesy Proyecto Arqueológico Nahualac, SAS-INAH

Bautista Pomar, "Tetzacualco'da, Mezoamerikan bir yağmur tanrısı olan Tlaloc'un, yüzü doğuya dönük bir heykeli vardı ve bölgedeki üst düzey kişiler masum çocukları bu tanrıya yılda bir kez kurban ediyordu." diyor.

Şu ana kadar araştırma ekibi, kazılara devam etmekle birlikte, Tetzacualco'da herhangi bir insan kalıntısına rastlamadı.

Live Science. Owen Jarus. 5 Ocak 2018.

BİLİME GÖRE NUH TUFANI GERÇEKTEN OLDU MU? JEOLOJİ NE DİYOR?

Ahmet Özkaya-Coğrafya Öğretmeni-evrimagaci

Bu olay 'Tufan' olarak geçse de kutsal kitaplardan dolayı daha çok 'Nuh Tufanı' olarak biliriz.

Tufan olayı sadece dini değil aynı zamanda birçok medeniyetin hafızasında yer etmiş ve bu sayede bu olayın kimi milletlerce efsanrleşmesi sonucu günümüze kadar gelmiştir. Tufan olayının bir çok medeniyette bahsedilmesi ve birbirine yakın anlatımlar olması dikkat çekmiştir. Bu olay Çin, Kızılderili, Yunan,Hint, Sümer, Babil ve Hitit kaynaklarında geçmektedir.

Tufan olayı özellikle Arkeoloji,Coğrafya, Jeoloji Tarih ve Teoloji disiplinlerinin ilgi alanlarına girdiği için burada sadece jeoloji ile ilgili kısmına yanıt vereceğim. Jeolojik zaman içerisinde çeşitli buzul ve buzullararası dönem yaşanmıştır. Bilinen en son buzul dönemi würn günümüzden yaklaşık 10.000 yıl önce sona ermiştir. Artık interglasyal dediğimiz buzullarası dönemde, dünya genelinde ciddi su seviyesi değişimleri yaşanmıştır. Eğer ki günümüzde, Antarktika ve Grönland'daki buzların tamamı erirse su seviyesinin 60 metre yükseleceği düşünülmektedir. Bu sebeple jeologlar, eğer yakın zamanda böyle bir durum olduysa bu kanıtlanılabilir diyerek çeşitli araştırmalar yapmışlardır.

Jeologlar bu durumu sadece kendi disiplinleri üzerinden incelediği için şu soruyu sormuşlardır: Son 10.000 yıl içerisinde dünyada su seviyesi yükselmiş olabilir mi? Yapılan araştırmalar sonucu günümüzden yaklaşık 8.000 sene önce Karadeniz'de su seviyesinin Jeolojik zamana göre kıyasladığımızda kısa bir süre içerisinde (100-200 sene) yaklaşık 150 metre yükselmesi gerçekleşmiştir. Son buzul çağı olan würn döneminde Karadeniz ile Hazar Denizi birleşikti. Karadeniz'i besleyen çok fazla akarsuda mevcuttu. Günümüzde de Karadeniz, tatlı suların bolca aktığı bir denizdir. Buzul sonrası Dünyanın ısınmasıyla eriyen buzullar, Hazar Denizinin taşmasına sebep olduğu gibi oradan da Karadeniz'e gelip su seviyesini yükselttiler. Yukarıda anlatılanlar "Karadeniz Sel Hipotezi" sonucu ortaya konan görüşler olmasına karşılık bu konuda hala tartışmaların devam ettiğini belirtmek isterim.

Jeologlar tarafından tespit edilen bu olay, insanlığın hafızasında ve birçok medeniyette neden bahsedildiği ile ilgili önemli tespitlerdir. Ancak bu konuda hala çalışmalar devam etmektedir. Disiplinlerarası yöntemlerle olaylar incelenip, doğa bilimlerinin ve arkeologların daha fazla kanıt bulmasıyla olaylar daha da netleşecektir.

İnsanlık için çok önemli olan ve bulgular netleşince daha iyi anlayabileceğimiz bu olaya, bilim insanları bilimin doğası gereği tarafsız yaklaşıp araştırmalarını sürdürmekte: Önemli dergilerde bu konu ile ilgili tartışmalarda devam etmektedir.

Jeologlar ;Tufanı, dünyanın her yerinde değil, ancak belli bir bölgesinde meydana geldiği kanısındadır. Ben bu yazımda sadece jeoloji açısından kısa olarak bahsettiğimi ve bu konu ile ilgili tartışmalarda olduğunu tekrar hatırlatmak isterim.

Kaynaklar

1-Yazar Yok. The Guardian. (19 Ağustos 2019). Alındığı Tarih: 19 Ağustos 2019. Alındığı Yer: Bağlantı | Arşiv Bağlantısı

2-Yazar Yok. Wikipedia- Black Sea Deluge Hypothesis. (19 Ağustos 2019). Alındığı Tarih: 19 Ağustos 2019. Alındığı Yer: Bağlantı | Arşiv Bağlantısı

3-Yazar Yok. Journal Of Earth Science &Amp; Climatic Change. (19 Ağustos 2019). Alındığı Tarih: 19 Ağustos 2019. Alındığı Yer: Bağlantı | Arşiv Bağlantısı

4-Yazar Yok. Controversy Over Noah'S Flood In The Black Sea: Geological And Foraminiferal Evidence From The Shelf. (19 Ağustos 2019). Alındığı Tarih: 19 Ağustos 2019. Alındığı Yer: Bağlantı | Arşiv Bağlantısı

5-Yazar Yok. The Black Sea Flood Definitely Not The Flood Of Noah. (19 Ağustos 2019). Alındığı Tarih: 19 Ağustos 2019. Alındığı Yer: Bağlantı | Arşiv Bağlantısı

NUH TUFANI, BÜTÜN DÜNYAYI / YERYÜZÜNÜ KAPLAMIŞ MIDIR?

23.08.2006-sorularlaislamiyet

Soru Detayı

- İnsanlığın soyu Hz. Nûh'un oğullarından mı devam etmiştir?

- Hz. Nûh'un bedduasından bütün kâfirler etkilenmiş midir?

Cevap

Değerli kardeşimiz,

Hz. Nuh (as) bugünkü Irak topraklarında bulunan Kûfe'de ikamet ediyordu. Kavmi de o bölgede yaşıyordu. Bunlar inançsızlık ve dalâlette çok ileri gitmişlerdi. Bu kavmin sapıklıktan kurtulup hidâyete ermesi için Cenab-ı Hak Hz. Nuh'a peygamberlik vazifesi verdi. O sıralar

Hz. Nuh kırk yaşındaydı. Hz. Nuh yılmadan ve bıkmadan insanları hakka dâvet etti. Onları Allah'a inanmaları ve tanımaları için çağırdı. Îman ve küfür mücadelesi bütün şiddetiyle devam etti.

Fakat, kavmi inatla küfürlerinden vazgeçmediler, hakkı kabul etmediler.
Nuh sûresinde, Hz. Nuh'un Cenab-ı Hakk'a ilticası şöyle ifade ediliyordu:

"Ey Rabbim! Kavmimi gece gündüz imana çağırdım. Fakat ben davet ettikçe onlar daha çok kaçtılar. Her ne zaman onları bağışlaman için senin mağfiretine çağırdıysam, parmaklarını kulaklarına tıkadılar, beni görmemek için elbiselerini başlarına geçirdiler. İnat ettiler, kibirlendikçe kibirlendiler." (Nuh, 71/5, 6, 7)

Bir türlü hidâyete yanaşmayan Hz. Nuh'un kavmi, peygamberlerinin kendilerini korkuttuğu azabı dilleriyle istediler. En sonunda Hz. Nuh şöyle duâ etti:

"Ey Rabbim, mağlup düştüm; benim intikamımı al." (Kamer, 54/10)

"Ey Rabbim, kâfirlerden hiç kimseyi yeryüzünde bırakma. Çünkü sen onları yeryüzünde bırakırsan senin kullarını saptırırlar. Ve ancak kâfir ve günahkâr nesiller dünyaya getirirler." (Nuh, 71/26, 27)

Daha sonra Cenab-ı Hakk'ın öğretmesiyle Hz. Nuh bir gemi yaptı. Kendisine îman eden üç oğlu ile birlikte mü'minlerin tamamı seksen kişi idi. Gemiye Hz. Nuh'a inananlar bindi. Her hayvandan da bir çift alındı. Yerden fışkıran sular ve gökten yağan yağmur kısa zamanda her tarafı deryâya çevirdi. Gemide bulunanlardan başka bütün insanlar ve canlılar helâk oldu. Tufan dindikten sonra gemi Musul civarında bulunan Cûdi dağına oturdu.

Tufanın bütün yeryüzünü kaplayıp kaplamadığı hususunda değişik rivâyetler vardır. Suların en yüksek dağları bile aşmasından dolayı yeryüzünün her tarafını kapladığı görüşünde bulunan âlimler varsa da, ağırlıklı ve umumun kabul ettiği görüş, Tufan'ın bütün Dünyayı değil sadece Nuh aleyhisselamın kavminin yaşadığı bölgeyi kaplamış olmasıdır. Çünkü Hikmet cihetiyle bakıldığı zaman Nuh Tufanının, sadece Nuh kavminin yaşadığı bölgeleri içine alacak şekilde meydana gelmiş olması beklenir. Nitekim, bu kavimden sonraki Lût, Âd ve Semud kavimlerine gelen musibetler de, sadece o kavimlerin yaşadığı bölgelerde görülmüştür. Eldeki veriler, getirilen yorumlar ve genel kanaat, Nuh kavminin Lût Gölü çevresi ile Mezopotamya arasında olduğu yönündedir. Dolayısıyla Nuh Tufanın da bu bölgeyi içine alacak tarzda meydana gelmesi muhtemeldir.

Nuh Tufanından sonra insanlığın soyunun kimden devam ettiği konusunda farklı görüşler vardır.

Konuyla ilgili bazı âyetler vardır. Bunlardan ikisi şöyledir:

"Hem o (Nuh)**un neslini baki kalanlar kıldık." (Saffat, 37/77)**

"Ey Nuh ilea beraber (gemide) **taşıyarak kurtardığımız kimselerin soyundan olanlar! Şunu bilin ki Nuh, çok şükreden bir kul idi." (İsra, 17/3)**

Bazı tefsir ve tarih kitaplarında, Kitab.ı Mukaddes'teki bilgiler doğrultusunda bütün insanlığın sadece Nuh'un **Sâm, Ham** ve **Yâfes** isimli üç oğlunun soyundan gelişip yayıldığı belirtilir. Buna göre Nuh Tufanından kurtulan başka insanların soyu tükenmiş; bütün yeryüzünde sadece

Nuh'un soyu devam etmiştir. Tefsirlerde buna karşılık iki farklı görüşten daha söz edilmektedir:

a) Şevkânî'nin aktardığı bir görüşe göre âyetteki **"Nuh'un soyu"**ndan maksat, onunla birlikte Tufandan kurtulan müminlerdir. Nitekim **İsrâ süresinde (17/3)** **Nuh ile birlikte taşınanların soyundan**, Hud sûresinde de (11/48) **Nuh ile birlikte olan gruplardan, milletlerden** (ümem) söz edilmektedir. Buna göre Nuh ile birlikte kurtulanların soyu da devam etmiştir.

b) Tufanın bütün dünyayı kapladığı, dolayısıyla yeryüzünde Nuh'un gemisinde bulunanlardan başka kurtulan kalmadığı, görüşü yaygın olmakla birlikte Nuh'un, Hz. Muhammed gibi bütün insanlığa gönderilmediği, sadece kendi kavminin peygamberi olduğu, şu halde burada ve diğer ilgili âyetlerde verilen Tufanla ilgili bilgilerin de bu sınır dahilinde anlaşılması gerektiği kanaatinde olanlar da **"tufan bölgeseldir; Nuh'un davetinin ulaşmadığı, tufanın dışında kalan bölgelerdeki insanların nesilleri de devam etmiştir"**, demektedir. (**bk. Elmalılı, Hak Dini; Diyanet, Kur'an Yolu)**

Buna göre, Nuh'un çocuklarından başkalarının soyları da devam etmiştir. **"Zürriyetini de sürekli baki kalanların ta kendileri kıldık."** âyeti, kâfir olanların dışındakilerin zürriyetini kastetmektedir. Çünkü biz kâfir olanların zürriyetlerini suda boğduk, demek olur. (Kurtubi, el-Camiu li.Ahkami'l.Kur'an)

Hz. Nuh'un gemisinde bulunan insanlardan başka kimsenin kalıp kalmadığı ve Tufandan sonra insanlığın hangi soydan devam ettiği gibi konuların özetini Merhum Elmalılı'nın açıklamasıyla verelim:

"Nuh'un üç oğlu; Sam, Ham, Ya'fes ve bunların eşlerinden başka, diğer gemide bulunanların hepsi nesil bırakmayarak vefat etti" demişlerse de biz bunu Hûd Sûresi'nde geçen,

"Denildi ki: Ey Nuh! Bizden sana ve seninle birlikte olanlardan gelecek ümmetlere selam ve bereketlerle gemiden in." (**Hûd, 11/48)**

âyetine uygun bulmuyoruz. Çünkü **"seninle birlikte olanlar"**dan maksadın, **"Onunla beraber iman edenler pek azdı."** (Hûd, 11/40) diye buyurulan az kişiler olduğu açıktır. O halde buradaki Kasrın (Tahsisin) gemidekilere değil, boğulanlara göre izafî olması daha uygundur. Bununla beraber denilebilir ki, bütün gemidekilerin nesilleri tağlib yoluyla (çoğunluk itibarıyla) onun zürriyeti hükmünde tutulmuş ve bu şekilde baki kalanların hepsi onun zürriyeti olarak sayılmış, ona ikinci Âdem denmiştir.

Taberî der ki: Arap Sam evladından, **Sudan Ham** evladından, **Türk ve diğerleri Ya'fes** evladındandır. Ebu Hayyan da "Bahr"de bunu naklettikten sonra şöyle kaydediyor: Bir grup da şöyle söylemiştir: **"Allah Teâlâ Hz. Nuh'un zürriyetini baki bırakıp neslini uzatmıştır. Bununla beraber bütün insanlar onun nesliyle sınırlı değildir. Ümmetler içinde ona ait olmayan da vardır."** Alûsî, de şu mütalaada bulunmuştur: Sanki bu grup, suda boğulmanın genel olduğunu söylemiyor. Nuh (a.s.) kâfirler aleyhinde dua etmiş, fakat dünya halkının hepsine gönderilmemiştir. Çünkü peygamber gönderilmenin genel olması ilk önce peygamberlerin sonuncusu olan Hz. Muhammed (s.a.v.)'in özelliklerindendir. Genel olduğunu söyleyip de kasrı, boğulanlara nispetle yapmış olması da caizdir. (**bk. Elmalılı, Hak Dini)**

Hz. Nuh'un: **"Ey Rabbim, kâfirlerden hiç kimseyi yeryüzünde bırakma."** diye ettiği duaya yeryüzündeki bütün kâfirlerin dahil olup olmadığı konusuna gelince:

Âyette söz konusu olan **“arz”** kelimesi, Kur’an’da, bazen dünya/yeryüzü, bazen de belli bir arz/toprak/yer anlamında kullanılır. Mesela:

“Onlar, Arz’dan çıkarmak için seni tedirgin edip dururlar.” (İsra, 17/76)

mealindeki âyette geçen Arz’dan maksat Mekke’dir. Onun için bu kelime meallerde genellikle **“yurdundan”** şeklinde geçer.

“Rumlar Arzın yakınında / yakın bir yerde yenildiler.” (Rum, 30/2)

mealindeki âyette geçen Arz kavramı, Hicaz bölgesi (veya Bizans / Fars bölgesi) anlamında kullanılmıştır.

O halde, eğer Nuh Tufanının bölgesel olduğu ispat edilirse, Hz Nuh’un:

“Ey Rabbim, kâfirlerden hiç kimseyi yeryüzünde bırakma." (Nuh, 71/26)

mealindeki âyette geçen **ARZ** kelimesini **“yeryüzünde”** değil de, onun kavminin barındığı bölge anlamında kabul etmekte hiçbir ilmî sakınca yoktur. Şüphesiz ki, bu konu tartışmalı bir konudur. Küresel veya bölgesel olsun, Arz kelimesi iki anlama da uygundur.

Şu yazıyı da okumanızı tavsiye ederiz:

Nuh’un Gemisi deyince hemen Nuh Tufanı hatırlanır ve arkasından da bir takım sorular gelir:

Nuh Tufanı bütün yer yüzünü kaplamış mıdır?

Nuh Aleyhisselâm, gemiye koyduğu her canlı çiftini nasıl temin etmiştir?

Tufan sonrasında gemi nereye oturmuştur?..

Nuh Aleyhisselâmın hadisesine, büyük Semavi Kitaplar yer verir. Ancak bu Kitaplarda olayın bütün ayrıntılarına inilmediği için, burada bir takım yorum ve değerlendirmeler yapılır. Bazı Hıristiyan araştırıcılar, Tufanın bütün yer yüzünü kapladığını ve gemiye bütün canlı çeşitlerinin alınmış olduğunu ileri sürerler.

Hz. Nuh; Kur’an’da ve Tevrat’ta, büyük peygamber arasında anılır. Hz. Nuh’un, insanlık tarihinde çok önemli bir yeri vardır. Hz. Âdem’den sonra onun çevresindeki sınırlı sayıda kimse ile insanlık yeniden yer yüzünde yayılmış ve genişlemiştir. Peygamber olarak gönderildiği kavmi, **“Nuh Tufanı”** olarak bilinen büyük bir musibete maruz kalmıştır.

Bu Tufan hadisesine Kur’an.ı Kerim’de muhtelif sûrelerde yer verilir.

“Artık ona vahyettik ki, bizim gözlerimizin önünde (muhafazamız altında) bildirdiğimiz şekilde gemiyi yap. Vaktaki emrimiz gelir de tennur kaynamaya başlarsa, hemen o gemiye her cinsten eşler halinde iki tane ve bir de, içlerinden, daha önce kendisi aleyhinde hüküm verilmiş olanların dışındaki aileni gemiye al. Zulmetmiş olanlar konusunda bana hiç yalvarma. Zira onlar kesinlikle boğulacaklardır.”[1]

Cenab-ı Hak, bu geminin kendi yardımıyla yapılacağını bildiriyor. Bazı tefsir âlimleri de bu âyetten, geminin yapımında, Nuh Aleyhisselâma Cebrail (A.S.)’ın yardımcı olduğunu anlatmışlardır.[2]

Tennur'un ateşlenmesi, tandır olarak dilimize geçen ve fırın manasına kullanılan ekmek pişirilen yerden suların fışkırdığı zaman şeklinde yorumlanabildiği gibi, geminin buharlı bir gemi olduğu ve bununla buhar kazanının ateşlendiği şeklinde de ifade edilmiştir.[2]

Yer yüzünde buharlı geminin 1700'lü yıllarda kullanılmaya başlandığı hatırlanırsa, Hz. Nuh'un gemisinin bize insanlık tarihini anlama bakımından çok önemli ip uçları sunduğu söylenebilir.

Nuh Aleyhisselâma, Tennur kaynamaya başlarsa, vakit geçirmeden hemen her canlıdan birer çift alması emrediliyor. Hz. Nuh, yolculuk esnasında ihtiyaç duyacağı evcil hayvanlardan; tavuk, koyun, keçi, deve, sığır ve at gibi varlıkları almış olmalıdır. Yoksa, kelebekten karıncaya, yılandan köstebeğe varıncaya kadar bütün canlıların gemiye alınmasına ne gerek, ne ihtiyaç ve ne de zaman vardır.

Bu olayda suların hem yerden fışkırdığı ve hem de gökten indiği bildirilir.

"Biz de derhal nehir gibi devamlı akan bir su ile göğün kapılarını açtık. Ve yeri de pınarlar halinde fışkırttık. Artık su, takdir edilmiş bir emre binaen birbirine kavuşuverdi. Nuh'u da tahtalardan yapılmış, çivilerle çakılmış gemiye bindirdik."3

Tufan sonunda geminin Cûdi dağına oturduğu belirtilir:

"Kafirler boğulduktan sonra yerle göğe 'Ey yer suyunu yut ve sen ey gök suyunu tut!' diye emir buyuruldu. Su çekildi, iş bitirildi ve gemi Cûdi üzerinde yerleşti ve 'Kahrolsun zalimler' denildi."4

Cûdi, Türkiye'nin Güneydoğusunda Şırnak dolaylarında 2000 m. yüksekliğinde bir dağdır. Hz. Nuh'un Irak dolaylarında irşatta bulunduğu, Cûdi ismiyle Musul, Cizre ve Şam'da da birer dağın mevcut olduğu ve geminin de bu havalide bulunduğu rivâyeti de vardır.5

Cûdî, kelimesinin özel isim değil de sıfat olarak kabul edilmesi halinde, **"bereketli, münbit yer"** anlamına geleceği, Nuh Aleyhisselâmın da;

"Yarabbi! Beni bir mübarek menzile indir."6

duasında bulunduğu, dolayısıyla geminin verimli bir arazinin yakınına inmiş olabileceğinden de söz edilir.7

Tevrat'ta bu geminin Ararat (Ağrı) dağına yerleştiği bildirilir8. Hz. Nuh'un gemisinin Ağrı dağında olması mümkün değildir. Çünkü, bu dağın yüksekliği 5165 m. dir. Devamlı buzla kaplı olan bu dağın tepesine, gemiden inecek insanlar burada nasıl hayat sürdüreceklerdir? Zirvede çok azalan hava basıncı sebebiyle biyolojik olarak normal hayatın devamı âdeta imkânsızdır.

Kutsal kitaplarda Hz. Nuh'un, dünyanın hangi bölgesinde yaşadığı ve Tufan olayının nerede geçtiği hakkında açık bir hüküm yoktur. Kur'an, Nuh kavminin putlarıyla alâkalı olarak şunu ifade eder:

"Ve dediler ki: Sakın ilâhlarınızı bırakmayın; hele Ved'den, Suvâ'dan, Yegûs'tan, Ye'ûk'tan ve Nesr'den asla vazgeçmeyin!"9

Bu isimdeki putlara Arabistan'da rastlanmakla beraber, Mezopotamya ilâhlarına ait ay ve yıldızları sembolize eden mahalli isimler olduğu, buradan hareketle Nuh kavminin Mezopotamya bölgesinde bulunmuş olabileceğine hükmedilir.10

Kur'an.ı Kerim'de, Tufanla ortadan kalkan Nuh kavminin topraklarına önce **Âd kavminin** daha sonra da **Semûd kavminin** mirasçı geldiği ve bu yerin de **İrem şehri** olduğu belirtilir:

"Düşünün ki O sizi, Nuh kavminden sonra onların yerine getirdi ve yaradılışta sizi onlardan üstün kıldı. O halde Allah'ın nimetlerini hatırlayın ki, kurtuluşa eresiniz."11

Âd kavminden sonra da aynı yere Semûd kavminin getirildiği belirtilir.

"Düşünün ki, (Allah) **Âd kavminden sonra yerlerine sizi getirdi. Ve yeryüzünde sizi yerleştirdi."**12

"Görmedin mi, Rabbin ne yaptı Âd kavmine; direkleri (yüksek binaları) **olan, ülkelerde benzerleri yaratılmamış İrem şehrine, o vadide kayaları yontan Semûd kavmine."**13

İrem şehrinden Tevrat'ta da söz edilir. Dolayısıyla Nuh kavminin Tufandan önce yaşadığı yerin İrem şehri olması kuvvetle muhtemeldir. Bu yerleşim yerinin Lut Gölü'nün

güneybatısında Edom'un merkezi olduğu bildirilmektedir.14

Tufandan sonra Nuh Aleyhisselâmın, yanındaki az sayıdaki kimse ile Mezopotamya'nın Ur şehrine yerleştiği kanaati hakimdir. Kur'an.ı Kerim de bunların az sayıda olduğuna dikkati çeker:

"...Zaten beraberinde iman eden pek az insan vardı."15

Tevrat'ta ve Yahudiliğin ikinci derecede kutsal kitabı Telmud'un haberlerinde, Hz. İbrahim'in büyük dedesinin Nuh Aleyhisselâm olduğu ve O'nun ölümüne kadar yanında Ur şehrinde kaldığı belirtilir.16

Hikmet cihetiyle bakıldığı zaman Nuh Tufanının, sadece Nuh kavminin yaşadığı bölgeleri içine alacak şekilde meydana gelmiş olması beklenir. Nitekim, bu kavimden sonraki **Lût, Âd ve Semud** kavimlerine gelen musibetler de, sadece o kavimlerin yaşadığı bölgelerde görülmüştür. Eldeki veriler, getirilen yorumlar ve genel kanaat, Nuh kavminin **Lût Gölü** çevresi ile Mezopotamya arasında olduğu yönündedir. Dolayısıyla Nuh Tufanın da bu bölgeyi içine alacak tarzda meydana gelmesi muhtemeldir. Bu Tufanının bütün yer yüzünü kaplamış olmasının hiçbir mantıklı açıklaması yoktur.

Hz. Nuh (A.S.) yaşadığı devirle ilgili açık bir belge olmamakla beraber, Tevrat haberlerine dayanarak, bunun Milâttan Önce 22. veya 21. yüzyıllarda olabileceği belirtilir.17 Tevrat'ta Hz. Nuh'un torunu Azer'in oğlu İbrahim'in Tufandan 292 yıl sonra doğduğu ve büyük dedesi Hz. Nuh'un yanında büyüdüğü ve 15 yaşına geldiğinde Hz. Nuh'un vefat ettiği bildirilir.18

Hz. Nuh'un gemisinin karaya çıkışıyla alâkalı olarak bazı araştırıcılar Milâttan Önce 2.347 yılını19, bazıları da 2.650 yılını vermektedirler20. Bunlara dayanarak Nuh Tufanının yaklaşık olarak Milâttan 2.500 yıl önce meydana gelmiş olabileceğini söylemek mümkündür.

Sonuç olarak denilebilir ki, Nuh Tufanı, günümüzden yaklaşık 4.500 yıl önce, Lût Gölü'nün güneybatısında bugünkü Edom'un merkezi olan İrem şehri ve çevresinde cereyan etmiş, gemiye kendilerine ihtiyaç duyulacak evcil hayvanlardan bir erkek bir dişi olmak üzere birer çift alınmış, Tufan sonrasında gemi Mezopotamya civarında bir dağa oturmuş, gemidekiler de Nuh Aleyhisselâmla birlikte Mezopotamya'daki Ur şehrine yerleşmiş olmalılar...

Dipnotlar:

1. Müminun 23/27.

2. Bilmen, Ö.,N. Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Meâli lisi ve Tefsir. 1971, 5.cilt, s 143.

3. Kamer, 54/11.13;

4. Hud, 11/44;

5. Yıldırım, S. Kur'an-ı Kerim'in Türkçe Meâli, 1997;

6. Müminun, 23/29;

7. Sarıkçıoğlu, E. Dinler Tarihi. Isparta, 2000, s.65;

8. Tekvin, 4,8;

9. Nuh, 71/23;

10. Höfner, M. Die Voislamische Religionen Arabiens. Stuttgart, 1970;

11. A'raf, 7/69;

12. A'raf, 7/74;

13. Fecr, 89/7;

14. Davis, D.J.The Westminster Dictionary of The Bible. Philadelphia, 1944, s.267;

15. Hud, 11/40;

16. Tevrat, Tekvin, XI, 26; Talmud, 31 vd.;

17. Bucaille, M. Tevrat, İnciller ve Kur'an. Terc. M.Ali Sönmez. Konya, 1979,s.61;

18. Tevrat, Tekvin, 36,43; 1.Tarih l, 54;

19. Günel, A. Türkiye Süryanileri Tarihi;

20. Sarıkçoğlu, E. Kur'an ve Arkeoloji Işığında Hz. Nuh ve Tufan Olayına Yeni Bir Yaklaşım. İslam Araştırmaları Dergisi, Cilt 9, sayı:1.4, 1996, s.201.